

ZAŠTITA TVRTKE TRGOVAČKOG DRUŠTVA U HRVATSKOM PRAVU DRUŠTAVA U SVJETLU NOVELA ZAKONA O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA I ZAKONA O SUDSKOM REGISTRU IZ 2022. GODINE

Pregledni naučni rad
UDK:347.7(497.5)

DOI 10.51558/2712-1178.2022.8.2.77

izv. prof. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. struč. stud. u trajnom zvanju
Veleučilište u Šibeniku
e-mail: zlatovic@vus.hr

SAŽETAK:

Autor u ovom radu analizirapravni okvir regulacije zaštite tvrtke kao bitne oznake razlikovanja trgovačkih društava u hrvatskom pravu društava, posebice u svjetlu prve novele Zakona o trgovačkim društvima iz 2022.. S obzirom na ključno načelo isključivosti kod zaštite tvrtke, sagledavaju se svi modaliteti neovlaštene upotrebe tuđe tvrtke, kako prema navedenom zakonu, tako i prema posebnim propisima. Tako su posebno obrađeni modaliteti zaštite tvrtke prema propisima o trgovačkim društvima i sudskom registru, uz napomenu kako se tvrtka može u hrvatskom pravu štititi i prema propisima o nelojalnoj utakmici (nepoštenom trgovanju) i industrijskom vlasništvu (zaštita žigova i drugih znakova razlikovanja). U radu je posebno ukazano na novine u hrvatskom Zakonu o trgovačkim društvima glede unošenja naziva međunarodnih organizacija i država u tvrtku trgovačkog društva.

Ključne riječi: tvrtka, trgovačko društvo, Zakon o trgovačkim društvima, industrijsko vlasništvo, međunarodne organizacije, države

I. UVOD

Hrvatski sabor je u 2022. godini dva puta revidirao Zakon o trgovačkim društvima kao temeljni zakon u području trgovačkih društava. Tako su na sjednici Hrvatskog sabora od 9. ožujka 2022. donesene dvije temeljite novele zakonodavstva u području pra-

va društava – Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 34/22.; u daljnjem tekstu: ZID ZTD '22-1) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru („Narodne novine“, br. 34/22.; u daljnjem tekstu: ZID ZSR '22). Nadalje, Hrvatski sabor donio je na sjednici od 23. rujna 2022. drugu novelu, odnosno Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima „Narodne novine“, br. 114/22.; dalje: ZID ZTD'22-2).

Ključni aspekt prve novele ZTD-a iz 2022. ogleda se u implementaciji Direktive (EU) 2019/1151 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava¹ u hrvatski pravni sustav, čime se osuvremenjuje i olakšava osnivanje svih vrsta trgovačkih društava i podružnica, upis promjena podataka i dokumenata (doregistracija) za sva trgovačka društva i podružnice u sudski registar na daljinu sa i bez sudjelovanja javnog bilježnika.² Ipak, uz to je učinjeno i nekoliko drugih intervencija u zakonski tekst, između ostalog i glede određenih pitanja zaštite tvrtke trgovačkih društava, dok u drugoj noveli iz 2022. ne nalazimo izmjene zakonskih odredbi koje se odnose na zaštitu tvrtke trgovačkog društva. To je prigoda da uz te novine ukažemo i na ukupnost regulative glede zaštite tvrtke trgovačkog društva prema sada važećem tekstu Zakona o trgovačkim društvima,³ kao i pregled referentne sudske prakse u ovom području.

1 OJ L 186, 11.7.2019, p. 80–104

2 Detaljnije o tome što donosi ZID ZTD '22 u: Barbić, J., *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, Istranice, br. 6725 od 4.4.2022., str. 11.–17.

3 „Narodne novine“, br. 111/93., 34/99., 121/99. – vjerodostojno tumačenje, 52/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11. – pročišćeni tekst, 111/12., 68/13., 110/15., 40/19. , 34/22. i 114/22. (u daljnjem tekstu: ZTD) i Zakona o sudskom registru („Narodne novine“, br. 1/95., 57/96., 1/98., 30/99., 45/99., 54/05., 40/07., 91/10., 90/11., 148/13., 93/14., 110/15. , 40/19. i 34/22.; u daljnjem tekstu: ZSR).

II. TVRTKA TRGOVAČKOG DRUŠTVA

1. Pojam, načela, glavna obilježja i upotreba tvrtke

1.1. Temeljne odrednice pojma tvrtke

Temeljna pitanja određenja, obilježja i zaštite tvrtke trgovačkog društva uređena su u Republici Hrvatskoj prvenstveno odredbama ZTD-a.⁴

4 Tvrta trgovačkog društva ne samo da je jedno od zajedničkih obilježja trgovačkim društvima, nego se smatra i jednim od srodnih prava intelektualnog vlasništva. Naime, jedan od najstarijih međunarodnopravnih dokumenata u području prava intelektualnog vlasništva, Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva od 20.3.1883. predviđa norme koje se odnose na zaštitu trgovačkih imena u svim zemljama članicama Konvencije. Tako čl. 8. Pariške konvencije predviđa sljedeće: „Trgovačko ime bit će zaštićeno u svim zemljama Unije, bez obveze prijavljivanja ili registracije, sačinjava li ono ili ne dio nekog tvorničkog ili trgovačkog žiga.“ Detaljnije kod Čizmić, J., Zlatović, D., *Komentar Zakona o žigu*, Faber & Zgombić Plus, Zagreb, 2002., str. 495. -517. Inače, odredba čl. 8. Pariške konvencije inkorporirana je i u čl. 2.1. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – the TRIPS Agreement). Ova odredba je široko formulirano pravilo, koja ostavlja dovoljno prostora za nacionalnu implementaciju u zakonodavstvima zemalja članica. Ona sadržava tri elementa koja određuju nacionalnu implementaciju, ali ipak uz to se ostavlja dovoljno slobode u koncipiranju zaštite na nacionalnim razinama. Ta tri elementa su: zemlje članice Pariške konvencije moraju predvidjeti zaštitu trgovačkih imena; zaštita se mora pružati neovisno o uvjetima registracije; te zaštita mora biti posebna i neovisna od zaštite koja je predviđena za žigove, čak i kad je trgovačko ime također registrirano i kao žig. Detaljnije kod Čizmić, J., *Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva*, “Pravo u gospodarstvu”, br. 9-10/94. Sloboda u implementaciji koja je prepuštena zemljama članicama Pariške konvencije na nacionalnoj razini uključuje dva važna područja. Prvenstveno se to odnosi na definiranje što sve tvori tvrtku, a zatim i na uvjete koji se moraju ispuniti u nazivu kao preduvjetu

Tvrtka je prema odredbi čl.11.st.1. ZTD-a ime pod kojim društvo posluje i sudjeluje u pravnom prometu.⁵ Kako se upravo po tvrtki njen nositelj razlikuje odostalih pravnih subjekata, temeljna funkcija tvrtke se ogleda u individualiziranju društva.⁶

Tvrtka trgovačkoga društva mora se jasno razlikovati od tvrtke drugoga trgovca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.⁷ Na temelju načela isključivosti tvrtke u sudski se registar ne mogu upisati: a)

trgovačkog imena. Različiti uvjeti mogu biti primjenjeni, uključujući uvjet prirodene ili stečene razlikovnosti, uvjet uporabe i uvjet utemeljenja reputacije ili goodwilla u trgovačkom imenu. Drugo područje ostavljeno nacionalnim zakonodavstvima jest opseg zaštite u odnosu na tvrtke. Zaštita nije apsolutna i obično se određuje u odnosu na jedan ili oba čimbenika, odnosno na područje poslovne aktivnosti na kojem se tvrtka koristi, odnosno na zemljopisno područje na kojem tvrtka uživa reputaciju.

- 5 Tako i Brabić, J., *Pravo društava*, knjiga prva, Opći dio, Organizator, Zagreb, 1999., str. 254.; Gorenc, V., *Trgovačko pravo*, Društva, Školska knjiga, Zagreb, 1996., str. 44.; Guhl, T., Koller, A., Druey, J.N., *Das Schweizerische Obligationenrecht, achteauflage*, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zuerich, 1995., str. 778.
- 6 Ovakvo zakonsko određenje pojma tvrtke poznaju i druga zakonodavstva, primjerice u njemačkom pravu par. 17. st.1. Handelsgesetzbuch-a odnosno u čl. 12. slovenskog Zakona o gospodarskih družbah (ZGD) . Za detaljnije vidi kod Schmidt, K., *Handelsrecht*, 4. auflage, Carl Heymanns Verlag KG, Köln-Berlin-Bonn-München, 1994., str. 344., odnosno Ivanjko, Š., Kocbek, M., *Pravo družb - statusno gospodarsko pravo*, drugo izdanje, ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1996, str. 102
- 7 Vidi čl. 11. st.2. Zakona o trgovačkim društvima - dalje: ZTD. Do donošenja ZID ZTD '19 vrijedilo je pravilo da se tvrtka trgovačkog društva mora jasno razlikovati od drugog trgovca upisanog u sudski registar kod istog registarskog suda, a što je razlog da smo na teritoriju Republike Hrvatske imali veći broj trgovačkih društava s istom tvrtkom. ZID ZTD '19 je uveo pravilo kako se tvrtka trgovačkog društva mora razlikovati od tvrtke drugog trgovca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a čime će se onemogućiti postojanje više trgovačkih društava s istom tvrtkom u Republici Hrvatskoj. To je posljedica jedinstvenog sudskog registra za cijelu državu. Detaljnije BARBIĆ, J., *Novela Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, br. 6577, 2019, str. 2.

tvrtka koja je jednaka već upisanoj tvrtki ni b) tvrtka koja se jasno ne razlikuje od već upisane tvrtke. Sud na to pazi po službenoj dužnosti. Isključivošću se štiti opravdani interes nositelja poduzeća da štiti svoj položaj u tržišnom natjecanju tako što će se druge sudionike u tom natjecanju spriječiti da upotrebljavaju istu ili sličnu tvrtku.⁸

Nositelju poduzeća pripadaju i poduzeće i tvrtka, te se tvrtka ne može prenositi na drugoga odvojeno od poduzeća, jer bi u suprotnom moglo doći do štetnih zabuna u pravnom prometu oko identiteta sudionika u pravnom prometu.⁹ U poslovnim odnosima stoga se u gospodarskom smislu pod tvrtkom iskazuje poduzeće, a u pravnom smislu javlja se njegov nositelj.¹⁰ Uvriježeno je pravilo da svako trgovačko društvo može imati samo jednu tvrtku i da svaka tvrtka pripada samo jednom trgovačkom društvu.

Svaki dio trgovačkoga društva mora poslovati pod istom tvrtkom, s time da joj se može dodati oznaka koja upućuje na to da se radi o dijelu društva (načelo jedinstvenosti).¹¹ Podružnica može poslovati pod svojom tvrtkom, ali ista mora sadržavati tvrtku ili skraćenu tvrtku trgovačkoga društva, naznaku djelatnosti podružnice, te riječi iz kojih je vidljivo da se radi o podružnici.¹² Tvrtka podružnice mora sadržavati dodatak kojim se osigurava da se ona jasno razlikuje od već upisane tvrtke.¹³

Tvrtka trgovačkoga društva određuje se izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva. Ona se mijenja na način određen izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva. Tvrtka trgo-

8 Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga prva, Opći dio, Organizator, Zagreb, 1999, str. 284

9 „Tvrtka trgovačkoga društva može se prenijeti na drugoga samo zajedno s poduzećem ili s bitnim pretežnim dijelom poduzeća.“ - čl.23.st.1. ZTD-a.

10 *Ibid.*, str. 255.

11 Gorenc, V., *op. cit.*, str. 45

12 Vidi čl. 26. st. 1. i 2. ZTD-a. Tako Petrović, S., Ceronja, P., *Osnove prava društava*, 7.izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2013, str. 25

13 Vidi čl. 29. st. 2. ZTD-a. Na tvrtku podružnice na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o tvrtki trgovačkoga društva (čl.27. ZTD-a)

vačkoga društva i sve njene promjene upisuju se u sudski registar. Podaci sadržani u tvrtki moraju biti istiniti (*načelo istinitosti tvrtke*).

Dakle, tvrtka nastaje upisom u sudski registar i to u postupku upisa društva u registar pravnih osoba, jer je ona jedan od podataka koji se upisuju u registar. Radi se o neizostavnom elementu upisa, jer ukoliko nema podataka o tvrtki, registarski sud neće provesti upis.¹⁴ Prijavu za upis promjene tvrtke u sudski registar podnosi uprava trgovačkoga društva, odnosno članovi koji upravljaju društvom.¹⁵

Kako je odredbama ZID ZTD '19 brisan pojam trgovca pojedinca, to su istim Zakonom brisane odredbe ranijih čl. 24. i 25. ZTD-a koje su uređivale problematiku tvrtke trgovca pojedinca.¹⁶

1.2. Načela zaštite tvrtke

Temeljna načela zaštite tvrtke u našem pravu društava su:

- a. načelo istinitosti – prema kojem svi podaci navedeni u tvrtki moraju biti istiniti odnosno trebaju odgovarati stvarnom stanju.¹⁷
- b. načelo jedinstvenosti - svaki dio tvrtke mora poslovati pod istom tvrtkom, s tim da joj se može dodati oznaka koja upu-

14 Zlatović, D., *Zaštita tvrtke u hrvatskom pravu – s posebnim osvrtom na kolizijska pravila za slučaj sukoba tvrtke i žiga*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, br.1, Rijeka, 2005, str. 589-619

15 V. čl. 11. st. 6. ZTD-a.

16 O tome akademik Barbić detaljnije: "Napušten je pravni institut trgovca pojedinca jer se nije afirmirao u praksi. Danom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima, trgovci pojedinci brisani su iz sudskog registra, a sva njihova prava i obveze ostaju prema Zakonu prava i obveze fizičke osobe obrtnika. U Zakonu su na više mjesta brisane odredbe koje se odnose na trgovca pojedinca." Cit. BARBIĆ, J., *Novela Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, br. 6577, 2019, str. 2

17 V. čl. 12. ZTD-a. Detaljnije kod Marković N., *Sudski registar*, u: Josipović, T. (op. red.) i dr., *Hrvatsko registarsko pravo – registri pravnih osoba, nekretnina, pokretnina i prava*, Narodne novine, 2006, str. 211.

čuje da je posrijedi dio društva.¹⁸ Taj dio može biti ustrojen kao podružnica, ali i ne mora, što ovisi o unutrašnjem ustroju svakog društva o čemu društvo odlučuje potpuno autonomno.

- c. načelo zakonitosti - sud će odbiti upisati u sudski registar tvrtku koja nije u skladu s odredbama ZTD-a. Time se štiti tvrtka i propisuje sankcija u slučaju kada tvrtka nema one sastojke koji se Zakonom traže.¹⁹

18 V. čl. 22. ZTD-a. Tako: Bračun, M., *Tvrtka društva*, FiP, vol. 5, br.1., 2017., str. 132

19 „Sud po službenoj dužnosti prilikom ispitivanja prijave za upis u sudski registar mora provjeriti jesu li sastojci tvrtke takvi da stvaraju zablude u pogledu predmeta poslovanja trgovačkog društva. Ako dio tvrtke kojim se približe obilježava ime društva upućuje na djelatnost koja nije predmet poslovanja društva, registarski sud ne smije društvo s takvom tvrtkom upisati u sudski registar, čak niti u slučaju ako je drugi registarski sud u Republici Hrvatskoj pogrešno u registar upisao drugo trgovačko društvo s istom tvrtkom. tvrtka društva stvara utisak o identitetu koji ne odgovara niti jednoj od prijavljenih djelatnosti društva i sugerira da je djelatnost društva osiguranje od odgovornosti za štetu ili naplata šteta. Trgovački sud je dužan po službenoj dužnosti paziti da sadržaj tvrtke bude u skladu s prisilnim pravilima ZTD-a. Predlagatelj je tijekom postupka ukazao da je u Republici Hrvatskoj u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu već upisano trgovačko društvo čija tvrtka glasi ODŠTETA. Prema izvatku iz sudskog registra koji odgovara internetskom izdanju sudskog registra kod Trgovačkog suda u Zagrebu zaista je upisano trgovačko društvo ODŠTETA d.o.o. za posredovanje i usluge Zagreb, š. matični broj subjekta xxxxxxxxx. Navedeno društvo ima tvrtku koja također nije u skladu s upisanim djelatnošću i sud je trebao odbaciti prijavu za upis, ali to nije učinio. Time nije nastupila zakonska presumpcija da je pod istim uvjetima dopušteno u sudskom registru kojega drugoga trgovačkog suda upisati društvo s istom tvrtkom neovisno o njenom predmetu poslovanja. Načelo jednakosti pred Ustavom na koje se poziva žalitelj ne znači načelo jednakosti u nezakonitosti. Postoji presumpcija da su zakoni u skladu s Ustavom, pa odnosi koji su uspostavljeni protivno odredbama prisilnog zakona ne mogu biti mjerilo iznad zakona niti osnova za pozivanje na jednakost pred Ustavom. Svi su pred Ustavom jednaki u ostvarenju svojih opravdanih na zakonu zasnovanih

- d. načelo različitosti – sastojci tvrtke moraju biti takvi da ne stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja, dojma o identitetu ili povezanosti s drugim društvom. Tvrtke se moraju jasno razlikovati jedna od druge.²⁰
- e. načelo isključivosti - ne može se upisati tvrtka koja je jednaka ranije upisanoj tvrtki ili tvrtka koja se jasno ne razlikuje od ranije upisane tvrtke drugog trgovca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, na što sud pazi *ex officio*.²¹
- f. načelo prvenstva - ako se sudu radi upisa u sudski registar prijave iste tvrtke ili tvrtke koje se međusobno jasno ne razlikuju, sud će upisati onu tvrtku koja je ranije prijavljena.²² Iznimno, upisat će se kasnije prijavljena tvrtka ako

očekivanja. Ako su očekivanja suprotna zakonu i vrijedaju ustavom zaštićena prava trećih, sudovi takvim očekivanjima ne mogu pružiti pravnu zaštitu makar su u kojem drugom slučaju pogriješili.“ - Visoki trgovački sud RH, PŽ-1797/07 od 9.5.2007.

- 20 Detaljnije Gorenc, V., Ćesić, Z., Buljan, V., Brkanić, V., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, 4. izmijenjena i dopunjena naklada, RRiF, Zagreb, 2008., str.35
- 21 Vukelić, M., *Trgovačko pravo i pravo društava*, VERN, Zagreb, 2016., str. 63
- 22 Iz sudske prakse: “Prednost ima trgovačko društvo koje je ranije podnijelo prijavu za upis u sudski registar. Oznaka oblika trgovačkog društva (prije: poduzeća) nije od značaja za ocjenu da li se radi o istoj ili sličnoj tvrtki, a nije odlučna ni činjenica je li već došlo do zabune u pravnom prometu. Tvrdnja žalitelja da tužitelj ima oznaku društva s ograničenom odgovornošću, a tuženik da je dioničko društvo, nemaju veze s oznakama tvrtke tužitelja i tuženika, jer prema odredbi čl. 155. poduzeće može imati i skraćenu oznaku tvrtke koja sadrži oblik i vrstu odgovornosti poduzeća, a sama tvrtka jest ime poduzeća pod kojim isto posluje (članak 152. Zakona). Prema tome u konkretnom slučaju tužitelj i tuženik imaju isto ime - tvrtku “D.-t.”, isto sjedište i sadrže i oznake vrste i opsega odgovornosti poduzeća. Oba naziva upućuju na trgovačku djelatnost, pa iz svega proizlazi da se radi o istoj tvrtki u smislu samog naziva poduzeća, pa je očito da je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da može doći do zabune u pravnom prometu i kod potrošača. Međutim, neosnovano tuženik ističe da u konkretnom slučaju nije došlo do zabune zbog navodne sličnosti u nazivima tvrtki stranaka, jer prema citiranim

podnositelj kasnije prijave dokaže da je u vrijeme podnošenja ranije prijave tu tvrtku, odnosno njene bitne sastojke upotrebljavao na tržištu kao oznaku svoga poduzeća ili kao robni ili uslužni znak za označavanje svojih proizvoda ili usluga te da je to činio prije podnositelja ranije prijave (čl. 30. st. 2. ZTD-a), s time što je teret dokaza na podnositelju

odredbama Zakona nije potrebno da su već nastupile takve posljedice tj. da je došlo do zabune u pravnom prometu, već je bitno da li se radi o istom ili sličnom nazivu tvrtke, pa ako se utvrdi da se radi, tada će sud zabraniti upotrebu takve tvrtke poduzeću koje je kasnije registrirano pod istim ili sličnim nazivom, bez obzira da li je došlo do zabune u pravnom prometu i kod potrošača ili ne. Istovjetnost ili različitost tvrtki mogu imati utjecaja na tržištu kao konkurentska sredstva. Tvrtka može biti moćno konkurentske sredstvo na tržištu. Trgovačko društvo može prodavati svoje proizvode ili obavljati usluge (proizvodne, posredovanje u trgovini, financijske, intelektualne usluge...) pod robnim ili uslužnim žigom svoje tvrtke tj. kao robni ili uslužni žig može koristiti svoju tvrtku, dakle, svoje ime. Dapače, to je vrlo čest slučaj. Ako, i kada natjecatelj, u tržišnom natjecanju, na zakonit način koristi ime svoje tvrtke kao robni ili uslužni žig onda je to dopušteno, dakle, pošteno slobodno tržišno natjecanje koje uživa pravnu (sudsku) zaštitu po članku 10bis Pariške konvencije i po odredbama članka 4. i 70. do 72. Zakona o trgovini (Narodne novine br. 49/03. od 27.3.03. i 103/03. od 26. lipnja 2003). Predmnijeva se pak da neko trgovačko društvo zakonito koristi ime svoje tvrtke, kao robni ili uslužni žig, ako koristi ono ime tvrtke koje je upisano u sudski registar. Zato je zakonodavac i donio citirani propis članka 11. stavak 2. i članka 14. stavak 1. ZTD-a s ciljem da spriječi upis u sudski registar istovjetna imena tvrtki koja bi na tržištu izazivala zabunu u pogledu personalnog podrijetla proizvoda ili usluga kao i u pogledu karakteristika proizvoda i usluga što se nude i prodaju na tržištu pod imenom jedne ili druge tvrtke. Zato se smatra nepoštenim tržišnim natjecanjem ako natjecatelj koristi tuđu upisanu tvrtku kao svoj robni ili uslužni žig, a on nema to ime upisano u sudskom registru. Kada bi se dogodilo da trgovački sud, koji vodi sudski registar trgovačkih društava, ipak upiše dva trgovačka društva pod istim imenom, tada bi prednost pri sudskoj zaštiti imalo ono društvo koje je prvo upisalo svoju tvrtku.“ – Visoki trgovački sud RH, Pž-3349/93, 1.2.1994.

kasnije prijave.

- g. načelo javnosti – tvrtka i sve promjene koje se upisuju u sudski registar omogućava trećima da se informiraju uvidom u taj registar. Kako je sudski registar javna knjiga, time je ispunjena pretpostavka javnosti tvrtke. Tvrtku se mora upotrebljavati u obliku i sa sadržajem koji je upisan u sudski registar (čl. 21. st. 1. ZTD-a).²³
- h. načelo stalnosti – zbog svake promjene na strani imatelja tvrtke ne mora se mijenjati tvrtka. To ne znači da nema promjena zbog kojih se tvrtka ipak mora mijenjati. Time se donekle odstupa od načela istinitosti, ali se to čini zbog toga da se postojeće gospodarske vrijednosti zadrže po postojećom tvrtkom.²⁴

1.3. Pravna priroda tvrtke

Pravna narav tvrtke proizlazi iz njezine vezanosti za nositelja, jer predstavlja ime koje određenu pravnu osobu povezuje sa njenim poslućem. Stoga možemo govoriti o osobnopravnom element pravne naravi tvrtke.

23 Prema odredbi čl. 630. st. 1. toč. 2. ZTD-a, prekršaj čini pravna osoba koja u poslovanju ne upotrebljava tvrtku onako kako je upisana u sudskom registru ili na poslovnom papiru, odnosno na internetskoj stranici društva ne navede propisane podatke (čl. 21. ZTD-a). Za ovaj prekršaj može se izreći novčana kazna najviše do iznosa od 50.000,00 kuna, odnosno 6630,00 eura. Za prekršaj kaznit će se član društva, član uprave odnosno izvršni direktor ili član nadzornog, odnosno upravnog odbora ili likvidator koji je po odredbama ZTD-a ili statuta, odnosno društvenog ugovora trgovačkog društva odgovorna osoba u društvu glede prekršajne radnje učinjene kao prekršaj novčanom kaznom do iznosa od 7.000,00 kuna, odnosno 920,00 eura, a ako je učinjena teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi novčanom kaznom do iznosa od 50.000,00 kuna, odnosno 6630,00 eura. Iznosi kazni u eurima primjenjuju se od dana uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, u smislu odredbe čl. 24. ZID ZTD'22-2.

24 Detaljnije u: Barbić, J., *Pravo društava*, knjiga prva – *Opći dio*, Organizator, Zagreb, 1999., str. 275.-290

Nužno takvo određenje dovodi do toga da se moraju osigurati adekvatni vidovi zaštite tvrtke. Nositelj tvrtke ima apsolutno pravo uporabe tvrtke u odnosu na sve treće. Stoga možemo osobno-pravnom elementu pridodati i imovinsko-pravnu komponentu pravne prirode tvrtke.²⁵ Kod ove druge komponente, a s obzirom na svoju razlikovnu funkciju, tvrtka ima obilježja prava industrijskog vlasništva s pravnim učincima koji iz toga proizlaze.²⁶

Iako je, naime, riječ o osobnom pravu, ne može se zanemariti činjenica da je tvrtka značajna gospodarska vrijednost zbog toga što se uz nju vezuju *goodwill* poduzeća čije se poslovanje iskazuje tvrtkom i s kojom se ono određuje prema trećima. Zbog toga se i postavljaju ograničenja glede raspolaganja tvrtkom kako bi ona obavila spomenutu gospodarsku funkciju.²⁷

1.4. Glavna obilježja i sastojci tvrtke

Sastojci tvrtke određeni su ZTD-om u čl. 13., u kojem se između ostaloga metodom pozitivne enumeracije navodi da tvrtka trgovačkog društva mora uz naznaku kojom se pobliže obilježava ime društva sadržavati naznaku predmeta poslovanja društva.²⁸ S obzirom na

25 Schmit, K., *op. cit.*, str. 352.-356.

26 Barbić, J., *op. cit.*, str. 259.

27 *Ibid.*

28 Uz ovu naznaku prema odredbi čl.13. ZTD-a navedeni su obvezni sastojci tvrtke:

“(2) Uz sastojke navedene u stavku 1. ovoga članka,

1. tvrtka javnoga trgovačkoga društva mora sadržavati prezime, odnosno tvrtku ili skraćenu tvrtku najmanje jednog člana društva i naznaku “i dr.”, ako u tvrtki nisu sadržana imena svih članova, te riječi “javno trgovačko društvo” ili naznaku “j.t.d.”;

2. tvrtka komanditnoga društva mora sadržavati prezime, odnosno tvrtku ili skraćenu tvrtku najmanje jednoga komplementara, a ako ih je više i naznaku “i dr.” koja na to upućuje, te riječi “komanditno društvo” ili oznaku “k.d.”;

3. tvrtka dioničkoga društva mora sadržavati riječi “dioničko društvo” ili oznaku “d.d.”;

4. tvrtka društva s ograničenom odgovornošću mora sadržavati riječi “društvo s ograničenom odgovornošću” ili oznaku “d.o.o.”.

sastojke, tvrtka može biti: a) osobna, b) stvarna, c) mješovita. Sastojci tvrtke mogu biti obvezni i fakultativni.

Sastojci tvrtke određeni su Zakonom o trgovačkim društvima. S obzirom na sastojke, tvrtka može biti :

- a. osobna - u kojoj se osim obvezatnih sastojaka koje mora imati svaka tvrtka , nalaze i imena nekih osoba, građanska imena i prezimena ili samo prezimena društva fizičkih osoba ili dijelovi tvrtke člana društva.
- b. stvarna - ona čije ime upućuje na predmet poslovanja .
- c. mješovita - ima i osobne i stvarne sastojke.²⁹

Ovisno o tipu društva, propisuje se što mora sadržavati tvrtka, o čemu ovisi hoće li biti osobna, stvarna ili mješovita. Za naše tvrtke osim trgovca pojedinca može se reći da su stvarne ili mješovite.³⁰

Sastojci tvrtke mogu biti obvezni i fakultativni.

Obvezni sastojci su oni za koje se propisuje da ih tvrtka mora sadržavati i bez kojih se tvrtka ne može upisati u sudski registar, jer nije valjana. To su:

1. naznaka kojom se поближе obilježava ime društva
2. naznaka predmeta poslovanja
3. oznaka koja upućuje na tip društva
4. oznaka posebnog stanja ako se društvo u njemu nalazi
5. sastojke koji se zahtijevaju za tvrtku društava osoba.³¹

Fakultativni sastojci tvrtke mogu se unositi uz uvjet da tvrtka time ne postane nepregledna i da ne sprječava jasno razlikovanje prema drugim tvrtkama. Tim se sastojcima tvrtku želi učiniti što različitijom od ostalih ili se želi istaknuti neka posebna svojstva npr. starost tvrtke, predmet poslovanja, pripadnost nekoj grupaciji. S fakultativnim sastojcima se ne smije pretjerivati, posebice tako da se

(3) U tvrtki javnoga trgovačkoga društva i komanditnoga društva ne mogu se navoditi imena osoba koje ne odgovaraju za obveze društva. «

29 Zlatović, D., *Upravljanje trgovačkim društvima*, Libertin naklada, Rijeka, 2014., str. 51

30 *Loc. cit.*

31 *Ibid.*, str. 52

izgubi osjećaj važnosti obveznih sastojaka koji su ipak bitni za temeljnu ulogu tvrtke.

Sastojci tvrtke ne mogu bit takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, utiska o identitetu ili povezanosti s drugim društvom, da vrijeđaju prava intelektualnog vlasništva ni druga prava drugih osoba. Ovdje je utvrđeno načelo različitosti kao jedno od temeljnih načela tvrtke izuzetno bitnih za određivanje vidova i opsega njene zaštite, a sve u cilju zaštite trećih osoba u prometu te zaštite javnog interesa.³² Iznimka je učinjena glede povezanih društava koja mogu u svojim tvrtkama upotrebljavati zajedničke sastojke (čl. 14. st. 2. ZTD-a).³³

Zabrana stvaranja zabune, o kojoj se govori u čl. 14. st. 1. ZTD-a, primjenjuje se i u odnosu prema osobama koje nisu upisane u sudski registar, nego su upisane u nekom drugom registru, primjerice slučaj s obrtom.³⁴

Tvrtke se moraju jasno razlikovati jedna od druge. Razlike moraju biti takve da u uobičajenom prometu sprječavaju zamjenu tvrtki. Cilj je tvrtke da omogući identifikaciju osobe, ali tako da to ne dovede do mogućnosti zamjene u prometu. Pri tome je mjerodavan ukupan dojam koji tvrtka ostavlja na obične ljude, dakle i ovdje se primjenjuje kriterij sličan onome u pravu žiga kao dijelu prava intelektualnog vlasništva.³⁵

32 Vidi čl. 14. st. 1. ZTD-a

33 O povezanim društvima u hrvatskom pravu više u: Akšamović, D., Stupar, S., *Pojam, pravna priroda i neka otvorena pitanja faktičnih koncerna u domaćem i komparativnom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, vol. 39., br. 3., 2018., str. 1125. Kod toga „vladajuće društvo u koncernu najčešće u svoju tvrtku dodaje i naziv „koncern” kako bi sudionici u prometu znali koje je društvo vladajuće društvo (društvo majka) u koncernu, ime koncerna najčešće nosi ime osnivača koncerna, tj. ime vladajućeg društva.“ *Ibid.*, str. 1136.-1137

34 Barbić, J., *op. cit.*, str. 280.

35 Detaljnije o „misaonoj reakciji javnosti“ kao ključni kriterij u ocjeni sličnosti suprotstavljenih znakova kod Čizmić, J., Boban, M., Zlatović, D., *Nove tehnologije, intelektualno vlasništvo i informacijska sigurnost*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2016., str. 382. Iz sudske prakse: „Prilikom ispitivanja vrijeđa li trgovac upotrebom tvrtke prava drugog trgovca, sud mora

Tvrtke se uspoređuju onako kako se koriste u poslovnom prometu pa je dovoljno i da se radi o skraćenim tvrtkama. Suglasnost nositelja tvrtke da netko drugi u svoju tvrtku unese sastojke njegove tvrtke samo je iznimka od pravila jer je kako smo rekli ovdje primarno bitno zaštititi javni interes.

Ako je u tvrtki sadržano ime člana trgovačkoga društva koje je jednako ranije upisanoj tvrtki drugoga društva ili imenu druge osobe sadržanome u ranije upisanoj tvrtki drugoga društva, u tvrtku koja se kasnije upisuje moraju se unijeti dodaci kojima se osigurava da se te tvrtke jasno razlikuju (čl.14. st. 3. ZTD-a).

Prema odredbi čl. 16. ZTD-a u tvrtku se može unijeti ime ili dio imena neke osobe samo uz njen pristanak, a ako je ta osoba umrla, uz pristanak njenih nasljednika. U tvrtku se može unijeti ime ili dio ime-

ocijeniti bi li prosječno pažljiv čovjek bio doveden u zabludu u pogledu utiska o identitetu ili povezanosti dva društva sa sličnom tvrtkom. Ako tvrtke dvaju trgovaca sadrže identičnu naznaku kojom se pobliže označava ime društva samo s različitim redoslijedom riječi, a k tome oba trgovca se bave identičnim predmetom poslovanja, radi se o tvrtkama koje se jasno ne razlikuju. Zbog toga, trgovac koji je svoju tvrtku ranije prijavio radi upisa u sudskom registru (a ne radi se o iznimci iz članka 29. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima) može pod uvjetima iz članka 31. Zakona o trgovačkim društvima tužbom zahtijevati da druga osoba prestane upotrebljavati tu tvrtku, da se tvrtka druge osobe izbriše iz sudskog registra te da ju se obveže da naknadi štetu pričinjenu upotrebom tvrtke. Uz sve moguće nazive tvrtke koje stranke upotrebljavaju, tuženik je upravo izabrao iste riječi kao i tužitelj, samo u obratnom rasporedu riječi, umjesto NEKRETNINE SUNCE – SUNCE NEKRETNINE. To očito asocira prosječno pažljivog čovjeka i dovodi u zabludu u pogledu utiska o identitetu ili povezanosti dvije osobe sa sličnom tvrtkom. Točno je da su riječi „nekretnine“ i riječ „sunce“ na određen način generički pojmovi, a u određenoj kombinaciji to nisu, pa NEKRETNINE SUNCE predstavljaju originalan pojam i izvedenicu riječi te se tuženik ne može pozivati da u stotinama tvrtki postoje riječi „nekretnine“ i riječi „sunce“, ali niti u jednoj nije utvrdio da postoji složenica riječi NEKRETNINE SUNCE. Stoga ovaj sud prihvaća u cijelosti obrazloženje prvostupanjske presude te na njega upućuje žalitelja s ostalim žalbenim navodima radi izbjegavanja nepotrebnih ponavljanja.“ - Visoki trgovački sud RH, PŽ-7238/07, 11.11.2008.

na neke povijesne ili druge znamenite osobe samo uz njen pristanak, a ako je ta osoba umrla samo ako ga se koristi na prikladan način uz pristanak nasljednika. Vrijeđa li trgovačko društvo svojim poslovanjem ili na koji drugi način čast i ugled osobe čije je ime uneseno u njegovu tvrtku, ta osoba, a ako je osoba umrla njeni nasljednici, imaju pravo tražiti brisanje njenog imena iz tvrtke društva.³⁶ Za prijenos tvrtke koja sadrži ime neke osobe potrebna je izričita suglasnost te osobe, a ako je umrla, suglasnost njenih nasljednika.³⁷

Prema čl. 18. ZTD-a, kada se trgovačka društva nalaze u posebnim stanjima, tada se tvrtki trgovačkoga društva koje je u stečaju ili u likvidaciji dodaje oznaka “u stečaju” ili “u likvidaciji”, te se tako upisuje u sudski registar.³⁸

36 Usp. Jurić, D., *Pravo društava*, prvo izdanje, Sveučilište u Rijeci i Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2020., str. 61. Iz sudske prakse: „U postupku pred nižestupanjskim sudovima je utvrđeno:

- da je 1955. godine osnovano poduzeće u društvenom vlasništvu pod nazivom M. dalmatinska tvornica ribljih konzervi sa sjedištem u S. (D.O.),
- da je navedeno poduzeće u društvenom vlasništvu 1993. godine prestalo i pretvorbom postalo dioničko društvo pod istim nazivom M. (misli se na MARDEŠIĆ - op.aut.),
- da je 1996. godine usklađenjem općih akata sa Zakonom o trgovačkim društvima u sudski registar upisan tuženik pod današnjim nazivom. S obzirom na tako utvrđene činjenice, treba reći da tužitelj u ovom predmetu pogrešno smatra da osnovanost njegovog zahtjeva proizlazi iz odredbe čl. 16. st. 1. ZTD, pa time i revident neosnovano prigovara pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Naime, prema izričitoj odredbi čl. 467. ZTD taj Zakon se primjenjuje od 1. siječnja 1995. godine. Iz naprijed navedenih utvrđenih činjenica je jasno vidljivo da tuženik nakon 1. siječnja 1995. godine nije učinio ništa drugo nego je u naziv svoje tvrtke unio ono ime koje je društveno poduzeće, od kojeg je tuženik pretvorbom nastao, imalo u svom nazivu još od 1955. godine. Prema tome, ne može se govoriti da bi tuženik postupio protivno odredbi čl. 16. st. 1. ZTD. Dakle, nižestupanjski sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kad su odbili predmetni tužbeni zahtjev.“ - Vrhovni sud RH, Rev-2339/99 od 10.6.2003.

37 V. čl. 23. st. 2. ZTD-a.

38 Likvidatori se moraju potpisivati tako da uz tvrtku društva navedu naznaku “u likvidaciji”. V. čl. 121. ZTD-a.

Trgovačko društvo može upotrebljavati i skraćenu tvrtku, koja se upisuje i sudski registar i mora sadržavati karakteristični dio tvrtke i naznaku oblika trgovačkoga društva.³⁹

Trgovačko društvo nastavlja poslovati bez promjene tvrtke unatoč istupanju nekih članova iz društva ili pristupanju novih članova u društvo, odnosno i ako član društva čiji su ime ili tvrtka sadržani u tvrtki društva, promijeni svoje ime ili tvrtku. U slučaju istupa iz društva ili smrti člana društva čije je ime sadržano u tvrtki, trgovačko društvo može nastaviti poslovati pod istom tvrtkom, ako za to dade pristanak taj član društva, a ako je umro, njegovi nasljednici.⁴⁰

39 V. čl. 19. ZTD-a. Iz sudske prakse: „Predlagatelj je podnio prijedlog sudu radi promjene skraćenog naziva tvrtke na način da se dosadašnja skraćena tvrtka SPLIT SHIP MANAGEMENT d.o.o. briše i upiše SSM d.o.o.....Prema članku 19. stavku 1. Zakona o trgovačkim društvima, trgovačko društvo može upotrebljavati skraćenu tvrtku. Prema članku 19. stavku 2. ZTD-a, skraćena tvrtka mora sadržavati karakteristični dio tvrtke i naznaku oblika trgovačkog društva. Skraćena tvrtka uz minimalni tekst mora sadržavati bitni identitet trgovačkog društva. Tvrtka trgovačkog društva manifestira njegovu individualnost i ona se stoga mora razlikovati od tvrtki ostalih trgovaca (načelo različitosti ili isključivosti). Poslovni promet mora biti zaštićen od nepoštenja i dovođenja u zabludu, pa sastojci tvrtke ne smiju biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, da stvaraju utisak identiteta te da vrijeđaju prava drugih osoba. Prihvaća se u cijelosti stav prvostupanjskog suda da skraćena tvrtka uz minimalan tekst mora sadržavati bitan identitet trgovačkog društva, a što iz prijedloga predlagatelja ne proizlazi. Prema tome, sastojci tvrtke ne mogu biti takvi da stvaraju zabunu glede naziva trgovačkog društva a osobito utiska o identitetu samog društva.“ –Visoki trgovački sud RH, PŽ-2600/05-3 od 3.5.2005.

40 O ranijoj verziji cjelovitog čl. 18. ZTD-a v. Eraković, A., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima sa sudskom praksom, napomenama, priložima i abecednim kazalom pojmova*, Organizator, Zagreb, 2008., str. 42.

1.5. Prva novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2022. - unošenje imena država i međunarodnih organizacija u tvrtku trgovačkog društva

Izvorna odredba čl. 15. ZTD-a pitanje unošenja imena države i međunarodnih organizacija uređivala je na sljedeći način: “Riječ “Hrvatska”, te njene izvedenice, kao i zastava i grb Republike Hrvatske, uključivši i njihovo oponašanje, mogu se unijeti u tvrtku samo uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske ili državnog organa koga ona ovlasti. Tvrtka ne može sadržavati imena, grbove, zastave ni druge državne ambleme drugih država ili međunarodnih (međudržavnih) organizacija, niti službene znakove za kontrolu i garanciju kvalitete, a nemože ih se ni oponašati u heraldičkome smislu. Izuzetno sastojci tvrtke koji se tamo navode mogu se unijeti u tvrtku uz dozvolu nadležnog organa odgovarajuće države ili međunarodne (međudržavne) organizacije, te u slučaju da su ti sastojci sadržani u tvrtki ili u imenu osnivača koji se unose u tvrtku trgovačkoga društva.”⁴¹

Ova regulativa je mijenjana odredbama ZID ZTD '19, na način da je za uporabu riječi “Hrvatska” i njezinih izvedenica suglasnost davalo ministarstvo nadležno za poslove uprave, a ne više Vlada Republike Hrvatske ili organ kojega odredi. Dakle, po režimu koji je uspostavljen sa ZID ZTD '19 davanje suglasnosti je bilo diskrecijsko pravo nadležnog ministarstva, te ukoliko ono nije dalo suglasnost tražitelj korištenja ovih državnih obilježja u svojoj tvrtki nije imao mogućnost daljnje pravne zaštite u tom smislu.

I prvom novelom ZTD-a iz 2022. interveniralo se u odredbu čl.15. ZTD-a. Naime, ne govori se više o suglasnosti nadležnog državnog tijela, nego se po novoj regulativi riječi “Hrvatska” i njezine izvedenice te druga državna znamenja, uključujući njihovo oponašanje, mogu unijeti u tvrtku uz naznaku ili kao dio naznake kojom se pobliže obilježava ime društva samo na temelju rješenja ministarstva nadležnog za poslove opće uprave. Dakle, ukoliko netko želi u svoju tvrtku unijeti riječ “Hrvatska” ili njezine izvedenice, kao i druga državna znamenja (koja se više eksplicitno ne enumeriraju – op.aut.) mora u tom smislu postaviti zahtjev Ministarstvu pravosuđa i uprave Republike

41 Zlatović, D., *Upravljanje trgovačkim društvima*, Libertin naklada, Rijeka, 2014., str. 53.

Hrvatske⁴², koje o tome odlučuje rješenjem kojim može odobriti takvo zatraženo unošenje ili isto odbiti. Ne radi se stoga o pravu na upotrebu ovih riječi odnosno državnih znamenja i njihovog oponašanja u tvrtki trgovačkog društva, nego o mogućnosti propisanoj zakonom, pod uvjetom da je takva upotreba dopuštena.⁴³

Slijedom navedenoga razvidno je kako je i dalje odlučivanje o ovom pitanju diskrecijsko pravo Ministarstva⁴⁴, jer ZTD ne propisuje kriterije kojima bi se Ministarstvo vodilo kod donošenja rješenja u smislu čl. 15. st. 1. ZTD-a.

Protiv rješenja Ministarstva pravosuđa i uprave iz čl. 15. st. 1. ZTD-a nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.⁴⁵

Ovo rješenje Ministarstva je upravni akt u smislu čl. 96. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09. i 110/21.; u daljnjem tekstu: ZOUP), koje u smislu čl. 98. st. 1. ZOUP-a mora biti obrazloženo, odnosno Ministarstvo mora i u slučaju pozitivnog i negativnog odgovora na traženje podnositelja utemeljeno razložiti svoju odluku. Temeljni kriterij kod odlučivanja koji bi determinirao konačnu odluku Ministarstva jest utvrđenje vrijeđa li ili ne takva upotreba riječi „Hrvatska“ i njenih izvedenica i drugih državnih znamenja ugled i dostojanstvo Republike Hrvatske, odnosno da li bi takva upotreba bila prikladna s obzirom na okolnosti slučaja.⁴⁶ Ipak,

42 V. čl. 3. st. 1. toč.6. i čl. 10. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave („Narodne novine“, br. 85/20.).

43 Barbić, J., *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, Istranice, br. 6725 od 4.4.2022., str. 16.

44 S obzirom na to da Ministarstvo ovdje rješava po slobodnoj ocjeni, odluka mora biti donesena u smislu čl. 5. st. 2. Zakona o općem upravnom postupku u granicama dane ovlasti i sukladno svrsi radi koje je ovlast dana.

45 Ovo novo zakonsko rješenje iz čl. 15. st.4. ZTD-a je na tragu novije ustavnosudske prakse Ustavnog suda RH prema čijem stajalištu „„sukladno Ustavu, u odnosu na sve pojedinačne akte javnopravnih tijela (neovisno o tome imaju li oni ili nemaju svojstvo upravnih ili kakvih drugih akata) mora biti osigurana sudska zaštita.“ – odluke Ustavnog suda RH U-III-2042/2013 i U-III-2100/2014, obje od 19. svibnja 2020., dostupne na www.usud.hr (12. 7. 2020.). Detaljnije: Stančić, F., *Pretvara li Ustavni sud akte raspolaganja u upravne akte?*, Informator, br.6643 od 7.9.2020., str. 2.

46 Analogija iz odredbe čl. 16. ZTD-a. v. Barbić, J., *op. cit.*, str. 16.

teško je objektivno ocijeniti takvu buduću upotrebu, posebice kada se radi o osnivanju novog trgovačkog društva o kojemu nema saznanja o njegovom nastupanju na tržištu, u poslovnim odnosima i u odnosima s javnošću. Stoga je nužno procijeniti predmet poslovanja podnositelja zahtjeva iz čl. 15. st. 1. ZTD-a, njegovo članstvo i organe društva odnosno dosadašnje ponašanje članova tih organa. To je lakše procijeniti kada se radi o promjeni tvrtke postojećeg društva, jer postoje raspoloživi pokazatelji (ne)poštenog poslovanja i neprikladnog ponašanja⁴⁷, ali u svakom slučaju Ministarstvo će morati tražiti relevantne podatke o podnositelju bilo izravno od istoga ili uvidom u odgovarajuće evidencije, registre i druge raspoložive baze podataka i druge meritorne izvore informacija.

Da se u ovom slučaju radi o ozbiljnoj zadaći Ministarstva govori i to što korištenje riječi „Hrvatska“ i njene izvedenice i drugih državnih znamenja u tvrtki društva uz naznaku ili kao dio naznake kojom se поближе obilježava ime društva, može rezultirati asocijacijama kako se radi o društvu u vlasništvu države odnosno uz državu može vezati negativnu recepciju toga trgovačkog društva u poslovnoj i široj javnosti zbog njegovog neprikladnog poslovanja i negativne recepcije u javnosti.⁴⁸

Nakon donošenja pozitivnog rješenja, Ministarstvo je i dalje u mogućnosti, u slučaju da korisnik iz čl. 15. st. 1. ZTD-a nedolično koristi predmetno državno nazivlje i znamenje, novim rješenjem zabraniti daljnju upotrebu odobrenog nazivlja odnosno znamenja u tvrtki i uklanjanje istih, ali i tada je moguće protiv takvog rješenja pokrenuti upravni spor. U tom slučaju otvara se niz materijalno-pravnih i procesno-pravnih pitanja na koje će se, kraj manjkavih zakonskih odredbi, morati naći odgovori u sudskoj praksi u postupcima pred upravnim sudovima.⁴⁹

S obzirom na odredbu čl. 33. ZTD-a, ovo novo rješenje iz čl. 15. st. 1. i 4. ZTD-a glede unošenja imena država i međunarodnih organizacija u tvrtku društva stupa na snagu 1. lipnja 2022.

47 *Loc. cit.*

48 *Loc. cit.*

49 *Loc. cit.*

1.6. Novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2013. godine i jezik tvrtke

S obzirom na to da se trgovačko društvo u poslovnom prometu identificira sa svojom tvrtkom, odluka o tome kako nazvati društvo jedna je od važnijih odluka njegovih osnivača. Pri donošenju te odluke osnivači su ograničeni u izboru određenim pravilima. Isto tako, izbor ograničavaju i pravila o jeziku tvrtke.

Naime, od samog donošenja osnovnog teksta ZTD-a iz 1993. strogo je propisano da tvrtka trgovačkog društva mora biti na hrvatskom jeziku. Navedeno pravilo dopunjeno je dva puta. Prva dopuna iz 2003. jasno je odredila da tvrtka mora biti na latiničnom pismu, dok je druga dopuna iz 2007. uvela mogućnost korištenja arapskih brojeva.

Iznimno od tog temeljnog pravila, u tvrtku je dopušteno unijeti pojedine riječi na mrtvom jeziku, dok riječi na drugim stranim jezicima mogu biti unesene samo:

- ako one čine ime, odnosno tvrtku člana društva ili robni ili uslužni žig člana zaštićen u Republici Hrvatskoj, odnosno njegova društva registriranog u Republici Hrvatskoj,
- ako su uobičajene u hrvatskom jeziku, ili
- ako za njih nema odgovarajuće riječi u hrvatskom jeziku.⁵⁰

Problem s kojim se mnogi suočavaju kada se odluče za određeno ime jest taj da u sudskom registru već postoji trgovačko društvo s istom ili sličnom tvrtkom. Tako je izbor imena postao teško savladiva zapreka za pokretanje poslovanja. U cilju ostvarenja težnji za jedinstvenom tvrtkom, poduzetnička domišljatost došla je do izražaja. Društva se osnivaju u drugim državama s tvrtkom na stranom jeziku ili se zaštićuje naziv (žig) u Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo i takvim okolnim putem društvu osigurava ime na stranom jeziku.

Analizirajući pravne sustave država članica Europske unije utvrđeno je da, osim Republike Slovenije, koja zahtijeva da tvrtka bude na

50 Usp. Zlatović, D., *Zaštita tvrtke u hrvatskom pravu – s posebnim osvrtom na kolizijska pravila za slučaj sukoba tvrtke i žiga*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, br.1, Rijeka, 2005., str. 589-619.

slovenskom jeziku, druge države članice ne ograničavaju osnivače, odnosno članove društva na izbor isključivo svoga jezika, na primjer Republika Austrija, Kraljevina Belgija, Republika Cipar, Republika Češka, Francuska Republika, Irska, Talijanska Republika, Nizozemska, Savezna Republika Njemačka, Kraljevina Španjolska, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske.

S obzirom na to da je svakome neophodno olakšati ulazak u svijet poduzetništva i odgovoriti na potrebe suvremenoga doba ukazalo se potrebnim u određenoj mjeri napustiti ograničenje jezika tvrtke. Po novom rješenju u ZTD-u iz 2013. godine naznaka imena tvrtke trgovačkog društva mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili na službenom jeziku države članice Europske unije i latiničnom pismu, a mogu se koristiti i arapski brojevi. Ostali sastojci tvrtke moraju biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.⁵¹

Tvrtka trgovačkoga društva može sadržavati pojedine strane riječi drugih jezika ako one čine ime, odnosno tvrtku člana društva ili robni ili uslužni žig člana zaštićen u Republici Hrvatskoj, odnosno njegova društva registriranog u Republici Hrvatskoj, ili ako su uobičajene u hrvatskom jeziku, ili ako za njih nema odgovarajuće riječi u hrvatskom jeziku, ili ako se radi o riječima na mrtvom jeziku. Tvrtka se može upisati u sudski registar i u prijevodu na jedan ili više jezika.⁵²

51 Jurić, D., *op. cit.*, str. 61.

52 Zakon o trgovačkim društvima je i ranije sadržavao obvezu trgovačkih društava da tvrtku moraju upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojem je upisana u sudskom registru. Tvrtka ili skraćena tvrtka mora se istaknuti na poslovnim prostorijama trgovačkoga društva, a mora se otisnuti i na poslovnom papiru trgovca (pismima, računima, i dr.). Nakon 1. travnja 2008. godine, kad se počinje primjenjivati Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 107/07.), tvrtka trgovačkog društva se sa svim propisanim podacima mora navesti i na internetskoj stranici društva. Više kod Zlatović, D., *Novi Zakon o izmjeni Zakona o trgovačkim društvima i zaštita tvrtke u hrvatskom pravu*, Hrvatska pravna revija, Ingbiro, Zagreb, br.11., 2013., str. 42.-53.

1.7. Upotreba tvrtke

Prema čl. 21. ZTD-a, tvrtku i skraćenu tvrtku trgovačko društvo je dužno upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u trgovačkome registru. Ako je uz tvrtku ili skraćenu tvrtku u sudski registar upisana i tvrtka ili skraćena tvrtka u prijevodu na strani jezik i pismo, tvrtku ili skraćenu tvrtku na stranom jeziku i pismu trgovačko društvo može upotrebljavati samo zajedno s tvrtkom na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Tvrtka ili skraćena tvrtka mora se istaknuti na poslovnim prostorijama trgovačkoga društva. Na poslovnom papiru trgovca (pismima, računima i dr.) moraju se otisnuti njegova tvrtka, sjedište, sud kod kojega je upisan u sudski registar i broj pod kojim je to učinjeno, tvrtka i sjedište pravnih osoba kod kojih se vode njegovi računi i brojevi tih računa. Isto vrijedi i za sadržaj internetske stranice društva. Na poslovnom papiru i internetskoj stranici društva kapitala moraju se uz navedene podatke navesti:

1. iznos temeljnoga kapitala društva s naznakom je li u cijelosti uplaćen, a ako nije, s naznakom koji dio toga kapitala nije uplaćen i
2. ukupan broj izdanih dionica, a izdaje li društvo dionice s nominalnim iznosom ti iznosi ako se radi o poslovnom papiru dioničkog društva,
3. prezimena i najmanje jedno ime članova uprave društva, a kod dioničkog društva članova uprave, odnosno izvršnih direktora i predsjednika nadzornog odnosno upravnog odbora.

Na poslovnom papiru javnoga trgovačkoga društva i komanditnoga društva moraju se otisnuti i imena svih članova trgovačkoga društva koji osobno odgovaraju za obveze društva. Na poslovnom papiru gospodarskoga interesnog udruženja mora se navesti i podatak o skupnoj ovlasti za zastupanje, ako su članovi uprave ovlašteni tako zastupati udruženje. Na dopisima koje upućuje osobama s kojima se nalazi u poslovnom odnosu ili s kojima je već započeo prepisku, trgovac može upotrebljavati poslovni papir na kojemu su otisnuti samo njegova tvrtka ili skraćena tvrtka i sjedište (čl. 21. st. 7. ZTD-a). Narudžbe se smatraju poslovnim pismom u smislu čl. 21. st. 4. ZTD-a, ali se na njih ne primjenjuju odredbe čl. 21. st. 7. ZTD-a što znači da

trgovac mora narudžbu dati na poslovnom papiru sa svim podacima neovisno na intenzitet poslovanja sa strankom kojoj narudžbu daje.⁵³

2. Zaštita tvrtke

2.1. Zaštita tvrtke prema Zakonu o trgovačkim društvima

Načelo isključivosti osigurava da se nitko ne može koristiti tuđom tvrtkom niti je oponašati ako mu nije prenesena uz uvjete koji su propisani Zakonom. Naime, odredbom čl. 29. st. 1. ZTD-a predviđeno je da u sudski registar ne može se upisati tvrtka koja je jednaka ranije upisanoj tvrtki ili tvrtka koja se jasno ne razlikuje od ranije upisane tvrtke. Sud na to pazi po službenoj dužnosti.

Da bi se to ostvarilo, s obzirom na pravnu prirodu, tvrtka uživa višestruku pravnu zaštitu. Zaštita tvrtke pruža se na temelju Zakona o trgovačkim društvima i drugih propisa. Te se zaštite međusobno ne isključuju, pa se ako su za više njih ispunjene pretpostavke, može koristiti najpogodnijom, najčešće onom koja predstavlja manji teret dokazivanja za onoga tko zaštitu traži.⁵⁴

53 Tako: Eraković, A., *op. cit.*, str. 46.

54 Barbić, J., *op. cit.*, str. 295. Uz ovdje prikazane modalitete zaštite tvrtke prema Zakonu o trgovačkim društvima i Zakonu o sudskom registru, tvrtka se može štititi ako je povrijeđena radnjom nepoštenog trgovanja iz čl. 63. – 65. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. br. 87/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19. i 32/20.), zatim u skladu s propisima o pravima intelektualnog vlasništva (v. <https://dziv.hr/hr/zakonodavstvo/nacionalno-zakonodavstvo/>), te prema čl. 261. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - Ispravak, 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21.) gdje je predviđeno kazneno djelo neovlaštene upotrebe tuđe tvrtke. V. čl. 31. st. 2. ZTD-a. Usp. Zlatović, D., *Nelojalna konkurencija - Zaštita prava intelektualnog vlasništva od nepoštenog trgovanja*, Libertin naklada, Rijeka, 2015., str. 250.-256.; Zlatović, D., Galić, A., *Komparativni pregled kaznenopravne zaštite tvrtke u pravu Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine*, Glasnik prava, Pravni fakultet u Kragujevcu, god. X., br.1., 2019., str. 123-139

Zaštita prema ZTD-u obuhvaća uz onaj modalitet predviđen čl. 29. st. 1. a koja podrazumijeva sudsku kontrolu da se ne može dogoditi situacija da se u sudskom registru uz već upisanu tvrtku upiše naknadno ista ili slična tvrtka, i daleko širu zaštitu koja nije ograničena postupanjem *ex officio*.

Naime ovaj vid zaštite s obzirom da se radi o povredi prava određenog titulara ovisi o dispoziciji samog nositelja prava, a zaštita se pruža protiv uporabe ili upisa tuđe iste ili slične tvrtke.⁵⁵

Tako je čl. 31. ZTD-a predviđeno da trgovac⁵⁶ može podnijeti tuž-

55 Iz sudske prakse: „Trgovački sud u Rijeci citiranom presudom je zabranio tuženiku GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o. za ispitivanje, istraživanje i razvoj u građevinarstvu, Senj, upotrebu tvrtke GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o. za ispitivanje, istraživanje i razvoj u građevinarstvu i skraćene tvrtke GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o. Naložio je tuženiku da izvrši brisanje tvrtke u roku od osam dana. Odbio je tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu u kojem traži da se presuda objavi u dnevnim listovima i naložio je tuženiku da nadoknadi tužitelju prouzročeni parnični trošak u iznosu od 6.905,00 kn u roku od u osam dana. Ovaj sud u cijelosti prihvaća zaključak prvostupanjskog suda koji je usporedbom tvrtke tužitelja INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d. za istraživanje i razvoj u građevinarstvu s tuženikom tvrtkom GRAĐEVINSKI ISTRAŽIVAČKI INSTITUT d.o.o. za ispitivanje, istraživanje i razvoj u građevinarstvu, utvrdio da je ključna riječ „institut“ istovjetna u obje tvrtke, a da riječi „građevinski“ odnosno „građevinarstvo“ u obilježju imena društva kao sastojka tvrtke upućuje na istovjetnost u smislu odnosno značenju neovisno od svojih različitih oblika. Pri tome, distinktivni element kod tvrtke tuženika riječ „istraživački“ u takvom odabiru naziva ne razlikuje u dovoljnoj mjeri tvrtku tužitelja od tvrtke tuženika. Dodatno, podudarnost je utvrđena i u naznaci predmet poslovanja i to u pogledu poslova istraživanja i razvoja građevinarstvu. Pri tome nije odlučno što u trgovačkim registrima sudova u Republici Hrvatskoj postoje brojne tvrtke koje su slične i bave se sličnom djelatnošću. – Visoki trgovački sud RH, br. Pž-5037/06, 27.5.2008.

56 Zakonodavac na aktivno legitimiranoj strani predviđa samo trgovca u smislu čl. 3. st. 1. ZTD-a, gdje se trgovac određuje kao osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom

bu pod uvjetima da je:

- a. druga osoba upotrebom ili upisom iste⁵⁷ ili

robe ili pružanjem usluga na tržištu. Trgovačko društvo je prema čl. 3. st. 6. ZTD-a trgovac, neovisno o tome obavlja li gospodarsku ili neku drugu djelatnost. Iz sudske prakse: „Zaštitu tvrtke može tražiti trgovac i to od druge osobe koja upotrebljava istu ili sličnu tvrtku ili koja je u sudski registar kasnije (uz izuzetak iz odredbe članka 30. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima) upisala istu ili sličnu tvrtku. Osim upotrebe ili upisa u sudski registar iste ili slične tvrtke, trgovac koji želi zaštititi svoju tvrtku mora dokazati i jednu od preostalih pretpostavki iz članka 31. Zakona o trgovačkim društvima, u konkretnom slučaju da postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni ili ugroženi. Preostale alternativne pretpostavke za zaštitu tvrtke koje uz upotrebu ili upis tvrtke u sudski registar moraju biti ispunjene su: a) da druga osoba vrijeđa prava trgovca ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici odnosno b) da se nepovlasno koristi trgovčevim poslovnim ugledom ili ga priskrbljava. Iz spisa, tj. iz obrazloženja prvostupanijske presude proizlazi daje predmet spora zaštita tužiteljeve tvrtke PAZIN TEXTILES d.o.o., kao ranije prijavljene tvrtke od povrede upotrebom i upisom tuženikove tvrtke PAZINKA - TEKSTIL d.o.o., na temelju Zakona o trgovačkim društvima. Pravilan je zaključak prvostupanijskog suda da tvrtke PAZIN TEXTILES d.o.o. i PAZINKA - TEKSTIL d.o.o., zvuče slično i bez posebne pozornosti lako je moguće napraviti pogrešku. Daje takvih pogrešaka bilo utvrđeno je u prvostupanijskom postupku posebice u pisanoj komunikaciji, a i sami zastupnici stranaka u svojim iskazima tvrde daje zabuna bilo, ali samo različito cijene značaj tih događanja. Suglasnost stečajnog upravitelja o tome da tuženik u svoju tvrtku unosi sastojke njegove tvrtke (PAZINKA) ne znači da je time dopušteno to učiniti, jer načelo različitosti služi zaštiti općeg, a ne samo pojedinačnog interesa. Zato nije trebalo dopustiti upis u sudski registar tuženikove tvrtke koja ima takav sastojak da se jasno ne razlikuje od druge tvrtke (PAZINKA d.d. u stečaju, kao i PAZIN TEXTILES d.o.o.). Cilj spomenutog pravila je zaštita trećih u poslovnom prometu pa je stoga riječ o ograničenjima postavljenim u javnom interesu“. – Visoki trgovački sud RH, PŽ-3008/04, 20.2.2007.

- 57 Iz sudske prakse: “Trgovac kojemu drugi trgovac upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici ili postoji opasnost da njegovo pravo bude

slične⁵⁸ tvrtke, koja je upisana u sudski registar istoga ili

povrijeđeno ima pravo tužbom zahtijevati da taj drugi trgovac prestane upotrebljavati tu tvrtku. Sud prvoga stupnja svojom pobijanom presudom zabranio je tuženom uporabu naziva "Brodomerkur" u ukupnoj tvrtki tuženika. Za ovakvu odluku sud prvog stupnja pravilno je utvrdio relevantno činjenično stanje. Sud je utvrdio da je tužitelj pod nazivom "Brodomerkur" upisan u sudski registar suda na području Republike Hrvatske prije tuženika. Tužitelj je upisan pod nazivom "Brodomerkur" kod registarskog suda u Splitu, još godine 1986., dok je tuženi pod istim nazivom "Brodomerkur" upisan godine 1992., dakle pravo prvenstva na zaštitu tvrtke pripada tužitelju. Nadalje sud prvoga stupnja pravilno je utvrdio, činjenicu da u osnovi svojeg poslovanja i tužitelj i tuženi imaju trgovinsku djelatnost, da su oni trgovci, i to i na unutrašnjem trgovinskom području, na području Republike Hrvatske, i na području vanjske trgovine. Ove činjenice stranke nisu ni osporile. Činjenica da je već nastala zabuna u poslovanju, te da su računici jednog subjekta poslani drugom subjektu, samo su pomoćni kriteriji sudu da utvrdi da do takvih zabuna u poslovanju može doći, pa da prema tome ono društvo, ono poduzeće, koje se duže u poslovanju koristi nazivom u tvrtki, ima pravo zaštititi se, zaštititi svoju tvrtku u smislu odredaba čl. 159. ZOP-a. Dakle, utvrdivši da tužitelju pripada pravo zaštite tvrtke u smislu čl. 158. st. 1. i st. 2. ZOP-a, sud je pravilno u smislu čl. 159. donio presudu kojom je zabranio tuženom uporabu tvrtke, tj. naziva "Brodomerkur". Što se tiče primjene odredaba Zakona o trgovačkim društvima, samo se pokazuje da bi se u konkretnome slučaju s istim rezultatom moglo primijeniti pravilo iz odredbe čl. 31. Zakona o trgovačkim društvima, ali se u ovom slučaju nema potrebe osloniti na to pravilo, uz ostalo i zato što se pravilo ne primjenjuje do 31. 12. 1994. kao zakonska odredba. I na kraju, pravilno, sud prvoga stupnja upozorava da se ovom presudom ne zabranjuje tuženom poslovanje, ne zahtjeva se brisanje njegova subjektiviteta iz sudskog registra, već mu se samo zabranjuje uporaba naziva "Brodomerkur" i poslovanje pod tim nazivom na području Republike Hrvatske." – Visoki trgovački sud RH, Pž-1900/94, 23.8.1994.

- 58 Iz sudske prakse: „Srodnost postoji i kada slova u nazivu nisu ista, ali se naziv jednako izgovara. Tuženi ističe da se ne radi o srodnoj djelatnosti tužitelja i tuženog, te da se ne radi o sličnosti u nazivima, što bez prejudiciranja ne bi stajalo. Naime, tuženi je registriran kao poduzeće za proizvodnju,

- drugoga suda vrijeđa njegova prava ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici ili
- b. da postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni odnosno ugroženi;
 - c. odnosno da se druga osoba upotrebom tvrtke neovlašteno koristi njegovim poslovnim ugledom ili ga prisvaja.⁵⁹

unutrašnju i vanjsku trgovinu pod nazivom “Techos”, a tužitelj je registriran kako “Tekos”, tekstilna konfekcija, pa se već iz ove registracije ne može zaključiti obavljaju li stranke kao privredni subjekti istu ili srodnu djelatnost, jer iz punog naziva tvrtke tuženika nije vidljivo koju će proizvodnju obavljati tuženi. Osim toga, nazivi, tvrtke stranaka jednako se izgovaraju, pa su nebitne tvrdnje žalitelja, da je njegovo ime nastalo kao složenica riječi “Technik” iz Osijeka, a naziv, tvrtka tužitelja kao složenica riječi “Tekstil” Osijek. Naime, sličnost postoji i kada riječi u nazivu nisu istovjetne, ali kada se transkripcijom, tj. izgovorom, jednako čitaju, a u konkretnom slučaju i ne radi se o sličnosti, već gotovo o identičnosti, jer se tvrtka tužitelja čita i izgovara kao “Tekos”, a tvrtka tuženika čita se i izgovara “Tehos”, dakle razlika je samo u jednome slovu, i to u suglasniku koji je u sredini riječi, pa je takav suglasnik neuočljiv i ne distingvira ove dvije riječi, tj. nazive tvrtki. Tuženik se poziva na odredbe Zakona o poduzećima, međutim, prema odredbi čl. 156. st. 1. tog Zakona, pod istom ili sličnom tvrtkom ne mogu biti upisane kod istog suda koji vodi sudski registar dva ili više poduzeća koja obavljaju istu ili srodnu djelatnost. Prema tome, kao što je rečeno, ovdje se očito radi o srodnoj djelatnosti jer se oba poduzeća bave proizvodnjom, uz napomenu da tuženi nije označio kojom se proizvodnjom bavi. Prema odredbi čl. 259. st. 1. Zakona o poduzećima protiv poduzeća kojeg se zahtijeva zaštita tvrtke sud će zabraniti upotrebu tvrtke, ako nađe da je taj zahtjev opravdan. Za opravdanost zahtjeva nije bitno je li zabuna konkretno nastala u gospodarskom i poslovnom prometu, već je bitno da može doći do zabune u gospodarskom i poslovnom prometu zbog istovjetnosti ili sličnosti tvrtki.” – Visoki trgovački sud RH, Pž-2682/94, 18.10.1994.

59 Iz sudske prakse: „Nesporno je da su i tužitelj i tuženik trgovci, te da su upisani u sudske registre na području Republike Hrvatske. Tužitelj je upisan u registar Trgovačkog suda u Zagrebu, u registarskom ulošku broj 1-2673, sa tvrtkom DINERS CLUB ADRIATIC d.d. Nesporno je također da je nakon upisa tužitelja u registar Trgovačkog suda u Zagrebu izvršen

Ovi uvjeti ne moraju biti kumulativno ispunjeni, pa je dovoljno za podizanje tužbe da je ostvaren jedan od njih.⁶⁰ Kad se radi o upotre-

upis tvrtke tuženika u registar Trgovačkog suda u Rijeci, kao i da ime tuženika sadrže ključnu riječ iz imena tužitelja, a to je riječ "Diners" koja nije uobičajena riječ u svakodnevnom govoru na području Republike Hrvatske. Opće je poznata činjenice, pa je tužitelj ne treba dokazivati, da je riječ "Diners" na području Republike Hrvatske postala sinonim za bezgotovinsko plaćanje karticom, te da je pod tvrtkom DINERS CLUB ADRIATIC d.d. Zagreb tužitelj stekao poslovni ugled na području Republike Hrvatske. Tuženik i ne tvrdi da ga je tužitelj ovlastio, a kao nositelj ranije upisane tvrtke, da ključnu riječ iz tvrtke tužitelja koristi kao sastavni dio svoje tvrtke. Kako se drugi trgovac, ovdje tuženik, upotrebom tvrtke nepovlasno koristi poslovnim ugledom tužitelja prisvajajući ga u poslovnom prometu, to je ovlašten slijedom naprijed citirane odredbe Zakona o trgovačkim društvima zahtijevati da drugi trgovac prestane upotrebljavati tu tvrtku, te da se tvrtka tog drugog trgovca izbriše iz trgovačkog registra." – Visoki trgovački sud RH, PŽ-1025/00, 5.9.2001.

- 60 Sličnu zaštitu predviđa i njemački § 37. HGB. Opširnije kod SCHMIDT, K., *op.cit.*, str. 382. Iz sudske prakse: „Ovo stoga što je točno da se zaštita tvrtke u Republici Hrvatskoj ostvaruje prema odredbama Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine” broj 111/93, 34/99, 121/99, 118/03, 107/07, 146/08; dalje: ZTD) već u postupku njenog upisa u sudski registar primjenom načela zakonitosti (čl. 28. ZTD), isključivosti (čl. 29. ZTD) i prvenstva (čl. 30. ZTD). Međutim, i nakon upisa u sudski registar zaštita tvrtke priznaje se imatelju ranije prijavljene tvrtke pod uvjetima i na način utvrđen u čl. 31. ZTD-a, pa u slučaju da se unatoč tome što i sud mora paziti po službenoj dužnosti na načelo isključivosti (čl. 29. st. 1. ZTD) ipak u sudski registar istog suda upiše tvrtka koja se jasno ne razlikuje od ranije upisane tvrtke, imatelj ranije prijavljene tvrtke može tužbom zahtijevati zaštitu tvrtke temeljem odredbe čl. 31. ZTD. Ova zaštita više nije ograničena samo na tvrtke trgovaca upisanih u registru istoga suda, već se proteže i na tvrtke upisane u registre drugih sudova (čl. 31. st. 1. ZTD). U smislu odredbe čl. 31. st. 1. ZTD povreda tvrtke zbog kojih može zaštitu svoje tvrtke tražiti onaj trgovac koji je procijenio da njegova prava ugrožava druga osoba (trgovac) time što je uporabila ili upisala istu ili sličnu tvrtku kod istog ili drugog registarskog suda postoji kada su tim upisom (između ostalog) povrijeđena njegova prava ili ugrožen njegov položaj u

bi istog imena tvrtke, nije potrebno posebno dokazivati okolnosti u smislu čl. 31. ZTD-a, budući da i sama mogućnost povrede daje pravo na zaštitu.⁶¹

tržišnoj utakmici. Dakle, za traženje (i pružanje) ove zaštite se ne zahtijeva kumulativno ispunjenje svih povreda navedenih u odredbi čl. 31. st. 1. ZTD, već je dovoljna i samo jedna pa da povrijeđeni može tražiti zaštitu.“ - Vrhovni sud RH, Revt 175/14-2, 16.7.2014.

- 61 Vidi presudu Vrhovnog suda RH, br. Rev-121/95, od 12.2.1997., Informator, br. 4607-4608, od 2. i 6.5.1998. U presudi se između ostaloga navodi:“Sudovi nižeg ranga pravilno su zaključili da se radi o istom imenu tvrtke, da tužitelj kao ranije upisan ima prednost pred tuženikom i da tužitelj ima poslovni interes da se tuženik ne služi istim imenom kao tužitelj bez obzira na to je li njegov poslovni interes stvarno ugrožen, budući da je dovoljno da takva mogućnost postoji. Stoga se ne mogu prihvatiti prigovori iz revizije da tužitelj nema poslovni interes za zabranu imena tuženikove tvrtke s obzirom na to da tuženik ne ugrožava poslovanje tužitelja i ne ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici kao i da ne vrijeđa njegova prava. Naime, ovaj revizijski sud prihvaća ocjene sudova nižeg stupnja da nije potrebno utvrđivati navedene okolnosti, već je dovoljno da se radi o istom nazivu tvrtke.“ Iz sudske prakse: „Trgovački sud u Rijeci odlučujući o tužiteljevom tužbenom zahtjevu pobijanom presudom poslovni broj V P-1756/05 od 7. travnja 2006. godine djelomično je usvojio tužbeni zahtjev i u točki I. izreke zabranio tuženiku upotrebu tvrtke SOKOL SECURITY d.o.o. upisanu u sudski registar Trgovačkog suda u Rijeci pod MBS 040217792, te naložio tuženiku da izvrši brisanje tvrtke SOKOL SECURITY d.o.o. u sudskom registru i naknadi trošak postupka u iznosu od 33.760,00 k (točka II. I IV. izreke presude). Tužitelj je odbijen s dijelom tužbenog zahtjeva kojim zahtijeva objavu izreke presude u dnevnim novinama (točka III. izreke presude). Prema obrazloženju tužitelj zahtijeva od tuženika prestanak upotrebe tvrtke SOKOL SECURITY i brisanje iz sudskog registra pozivom na odredbu članka 31. ZTD-a. Tužiteljeva tvrtka SOKOL MARIC d.o.o. upisana je u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu 1. svibnja 2003. godine, a tuženikova u sudski registar Trgovačkog suda u Rijeci 19. kolovoza 2005. godine. U nazivima postoji sličnost iz razloga što se pojavljuje riječ „sokol“, kao ključna riječ, a riječ „security“ preuzeta je iz engleskog rječnika što znači sigurnost, što samo po sebi ne ukazuje na neku razliku u imenu tvrtke, već upućuje na

Prema čl. 31. st. 2. ZTD-a, zaštita tvrtke iz čl. 31. st. 1. ZTD-a se ostvaruje tužbom koja se podnosi trgovačkom sudu koji vodi sudski registar u kojem je upisana tvrtka čijim upisom nastaje spomenuta opasnost, ugrožavanje ili povreda tvrtke.⁶²

Međutim, ovdje treba voditi računa o posebnoj delegaciji nadležnosti sudova u predmetima koji se odnose na povredu tuđe tvrtke prema posebnim propisima.

Prema odredbi članka 34. b. stavak 1. točka 8. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22. i 114/22.; u daljnjem tekstu: ZPP), trgovački sudovi nadležni su u parničnom postupku suditi u prvom stupnju u sporovima koji se odnose na zaštitu i uporabu industrijskog vlasništva, autorskog prava i srodnih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, na zaštitu i uporabu izuma i tehničkih unaprjeđenja te tvrtke, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

Ipak u ovim pravnim stvarima neće biti nadležni svi trgovački sudovi, nego samo oni koji su delegirani odredbom članka 7. Zakona o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, br. 67/18. i 21/22.; u daljnjem tekstu ZPSS). Citiranom odredbom predviđeno je kako se za rješavanje sporova koji se odnose na zaštitu i uporabu industrijskog vlasništva, autorskog prava i srodnih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, na zaštitu i uporabu izuma i tehničkih

djelatnost toga društva. Tuženik se bavi istom djelatnošću kao i tužitelj - zaštitarskom djelatnošću, stoga upisom i upotrebom slične tvrtke postoji opasnost da tužiteljeva prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđena, odnosno ugrožena. Ova činjenica dovoljna je za ispunjenje pretpostavki iz članka 31. ZTD-a. Nije potrebno da dođe do zabune, već je dovoljno da u poslovnom prometu može doći do zabune zbog istovjetnosti ili sličnosti tvrtke. Činjenica da je u poslovanju stranaka već došlo do zabune (list 93., 96. i 97.) služi sudu kao pomoćni kriterij da se utvrdi da do takvih zabuna u poslovanju može doći, pa da prema tome ono društvo koje se u poslovanju duže koristi riječju koja je ključna riječ tvrtke, ima pravo na zaštitu tvrtke po odredbi članka 31. ZTD-a. – Visoki trgovački sud RH, PŽ-5038/06, 23.1.2007.

62 Vidi čl. 31. st.2. ZTD-a.

unapređenja te tvrtke, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno, određuju sljedeći trgovački sudovi:

- Trgovački sud u Dubrovniku
- Trgovački sud u Osijeku
- Trgovački sud u Rijeci i za područje Trgovačkog suda u Pazinu
- Trgovački sud u Splitu za područje Trgovačkog suda u Zadru
- Trgovački sud u Zagrebu i za područje Trgovačkog suda u Bjelovaru i Trgovačkog suda u Varaždinu.

Tužba se može podignuti u roku od tri godine od upisa druge tvrtke u sudski registar.⁶³ ZTD ne daje izričit odgovor na pitanje koji zastarni rokovi vrijede u slučaju kad se radi o zaštiti tvrtke od njene neovlaštene uporabe. Imaju se stoga primjenjivati redoviti zastarni rokovi, primjerice kod tužbe radi naknade štete u takvom slučaju radi se o roku od tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja ju je učinila, a u svakom slučaju pet godina od dana kada je šteta

63 Iz sudske prakse: „U predmetnom slučaju drugostupanjski sud je u pobijanom rješenju u bitnome izrazio shvaćanje da upis promjene sjedišta i s tim u vezi upis tvrtke tuženika u sudski registar istoga suda nema značaj i učinke upisa druge tvrtke u smislu odredbe čl. 31. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (“Narodne novine” broj 152/11 – pročišćeni tekst, 111/12, 68/13 i 110/15 - dalje: ZTD), koji bi od tog upisa omogućio tužitelju pružanje sudske zaštite u roku tri godine iz odredbe čl. 31. st. 2. ZTD. Prema shvaćanju revizijskog suda postavljeno pitanje nije važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni jer u odlukama na koje se poziva podnositelj revizije nije izraženo pravno shvaćanje koje bi bilo protivno i nepodudarno shvaćanju izraženom u pobijanom drugostupanjskom rješenju. Naime, u predmetu broj Revt-175/14-2 od 16. srpnja 2014. rok iz čl. 31. st. 2. ZTD se računao od upisa promjene tvrtke kada je ona (ime trgovačkog društva) ispuštanjem razlikovnog dijela postala istovjetna tvrtki trgovca koji je tražio zaštitu tvrtke, a ne od upisa promjene sjedišta tvrtke u drugi registarski sud. Istovjetno shvaćanje ponovljeno je i u predmetu broj Revt-206/14-3 od 16. srpnja 2014.“ – Vrhovni sud RH, Revt 126/17-2, 26.4.2017.

nastala⁶⁴, osim kad se naknada štete traži pozivom na zaštitu od nepoštenog tržišnog natjecanja.

Ovom tužbom se može tražiti:

- da druga osoba prestane upotrebljavati predmetnu tvrtku,
- da se tvrtka druge osobe izbriše iz sudskog registra⁶⁵ i

64 Vidi čl. 376. st.1. i 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11. – Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza, 78/15., 29/18., 126/21. i 114/22.; u daljnjem tekstu: ZOO).

65 Iz sudske prakse: „Tužitelj može tužbom zahtijevati od osobe koja upotrebljava istu ili sličnu tvrtku koja je upisana u sudskom registru da prestane upotrebljavati tu tvrtku, da se tvrtka druge osobe izbriše iz sudskog registra te da se ta osoba obveže na naknadu štete pretrpljene upotrebom tvrtke. Da bi trgovac to mogao učiniti, potrebno je da druga osoba u sudski registar upiše istu ili sličnu tvrtku onoj koja je ranije upisana. Osim ove pretpostavke, da bi uspio u tom sporu, trgovac mora dokazati postojanje još jedne od slijedećih pretpostavki: a) da postoji opasnost da njegova prava ili položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni ili ugroženi, b) da druga osoba vrijeđa ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici ili c) da se druga osoba nepovlasno koristi trgovčevim ugledom ili ga prisvaja. Iz obrazloženja prvostupanjske presude proizlazi da je predmet spora zaštita tužiteljeve tvrtke TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE d.o.o., kao ranije prijavljene tvrtke od povrede upotrebom i upisom tuženikove tvrtke TRANSTEC TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE d.o.o. na temelju Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03 i 107/07, dalje: ZTD). Ovaj sud prihvaća zaključak prvostupanjskog suda da tvrtke TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE d.o.o. i TRANSTEC TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE d.o.o. zvuče slično i bez posebne pozornosti, lako je moguće napraviti pogrešku, jer tvrtke u nazivima imaju više zajedničkih obilježja nego razlikovnih riječi. Tvrtka tužitelja sastavni je dio tvrtke tuženika, te na taj način tvrtke imaju u pretežitom dijelu zajednička obilježja. U čl. 30. st. 2. ZTD-a, uređena je iznimka od navedenoga načela i to da je u vrijeme podnošenja ranije prijave tu tvrtku, odnosno njezine bitne sastojke upotrebljavao na tržištu podnositelj kasnije prijave, kao oznaku svog poduzeća ili kao robni ili uslužni znak za označavanje svojih proizvoda ili usluga. Teret dokaza je na podnositelju kasnije prijave, dakle tuženiku, a tu činjenicu tuženik nije dokazao. Nadalje, nositelj prava na

- da se druga osoba obveže nadoknaditi štetu pričinjenu upotrebom tvrtke.⁶⁶

Da bi određeni trgovac mogao tužbom tražiti brisanje tuđe tvrtke iz sudskog registra predmet spora mora biti konkurencija dviju tvrtki trgovaca koje su upisane u sudski registar, a ne konkurencija tvrtke i drugog znaka razlikovanja, primjerice žiga.⁶⁷

žig nije tuženik već fizička osoba I. M.. Stoga nije u pravu tuženik kada se poziva na svoje pravo iz čl. 30. st. 2. ZTD-a, kao iznimku od načela prvenstva. Pravilna je i zakonita odluka kojom se nalaže tuženiku da u roku od osam dana izvrši upis promjene imena tvrtke u sudskom registru. Zahtjev za brisanjem tvrtke iz sudskog registra zapravo znači zahtjev za promjenom tvrtke, jer subjekt upisa ne može biti upisan u sudskom registru, a da u tom registru nije upisana njegova tvrtka. Donoseći presudu kojom se provodi postupak brisanja po službenoj dužnosti, značilo bi brisanje subjekta upisa, a to bi prelazilo okvir zaštite tvrtke. Zato se tužbenim zahtjevom može tražiti da sud tuženiku zabrani upotrebu tvrtke kojoj se pruža zaštita i naloži da takvu tvrtku promijeni. Kako se ovdje tuženika obvezuje na nečinjenje (zabranjuje mu se upotreba tvrtke) i na poduzimanje radnji koje može samo on obaviti (podnošenje prijave registarskom sudu kojom traži promjenu tvrtke) presuda se može prisilno ostvariti ovrhom prema čl. 232. i 233. Ovršnog zakona. – Visoki trgovački sud RH, PŽ-8201/04, 6.5.2008.

- 66 Slovenski ZGD osim navedenih tužbenih zahtjeva priznaje i mogućnost traženja objave presude na trošak tužene strane. Usp. IVANJKO, Š., KOCBEK, M., *op.cit.* 109.
- 67 Iz sudske prakse: „U konkretnom slučaju ne radi se o konkurenciji između dvije tvrtke koje su registrirane u sudskom registru na području istih ili različitih sudova u Republici Hrvatskoj, nego o povredi prava na žig, pa kako se radi o tužitelju koji je strana pravna osoba odluka prvostupanjskog suda (t. 3. izreke) kojom je naložio tuženiku upis brisanja dijela tvrtke u sudskom registru nije zakonita iz razloga što u tom dijelu presuda prelazi okvire one zaštite prava na žig koja tužitelju pripada, na što pravilno ukazuje žalitelj, a s obzirom na pravila koja vrijede za upis u sudski registar tako postavljeni tužiteljev zahtjev ne bi bio ni dopušten. Naime, zahtjev za brisanje tvrtke (ili dijela tvrtke) iz sudskog registra zapravo znači zahtjev za promjenom podataka upisanih u sudskom registru - tvrtke, a promjenu podataka u sudskom registru vrši registarski sud pod pretpostavkom da je tužitelj

Kod toga je potrebno naglasiti da tužitelj koji traži da se drugoj osobi zabrani uporaba tvrtke koja se jasno ne razlikuje od njegove tvrtke nije dužan dokazati da je došlo do zabune kod potrošača, nego je dovoljno da postoji mogućnost zamjene.

Zahtjev za brisanje tvrtke iz sudskog registra ne znači zahvat u pravnu osobnost tuženika nego se traži u stvari da isti nastavi poslovati pod drugom tvrtkom koja neće zadirati u ranija prava tužitelja.⁶⁸ Kod zahtjeva za naknadu štete na tužitelju je teret dokaza da je nastala šteta, te o kakvoj se šteti radi i o njenoj visini, te da je do štete

uspio sa zahtjevom da se tuženiku zabrani upotreba zaštićene riječi GEA u nazivu tvrtke, tuženik bi njome bio obvezan na nečinjenje pa bi slijedom toga tuženik bio taj koji bi bio dužan poduzeti zakonom propisane radnje za promjenu svoje tvrtke prema pravilima koja vrijede za upis promjena podataka u sudski registar, dok bi tužitelj svoja prava koja ostvari presudom dalje mogao ostvarivati prisilno - ovrhom sukladno člancima 232. i 233. Ovršnog zakona.“ – Visoki trgovački sud RH, PŽ-6495/10, 24.11.2010.

- 68 Iz sudske prakse: “Tužbom se može zahtijevati da sud svojom odlukom poduzeću protiv kojeg se zahtijeva zaštita (tuženiku) zabrani upotrebu tvrtke, a ne i da se tuženik briše iz sudskog registra kao subjekt upisa. Brisanje iz registra može se ishoditi u posebnom postupku. Član 159. st. 1. preuzetog Zakona o poduzećima glasi: “Poduzeću protiv kojeg se zahtijeva zaštita tvrtke sud će zabraniti upotrebu tvrtke ako nađe da je taj zahtjev opravdan”. Zaštita se dakle svodi na zabranu upotrebe tvrtke, a ne da se tuženik “izbriše iz sudskog registra”, kako je to tužitelj postavio u svom tužbenom zahtjevu i sud usvojio u toč. I. izreke pobijane prvostupanjske presude. Dakle, parnični sud ne može nalogati registarskom sudu da izbriše nešto iz sudskog registra. Tek na temelju presude o zabrani upotrebe, osoba koja ima pravni interes bi mogla eventualno podnijeti prijedlog po Zakonu o upisu u sudski registar za brisanje takve tvrtke. Citirana odredba čl. 159. st. 1. je odredba materijalnog prava, a kad je u pitanju presuda zbog izostanka sud mora paziti i na pravilnu primjenu materijalnog prava (čl. 353. st. 2. ZPP-a). Kako citirana odredba čl. 159. st. 1. Zakona o poduzećima nalaže sudu da ocijeni da li je zahtjev opravdan, to proizlazi da u konkretnom slučaju primjenom citirane odredbe i nije mogla biti donijeta presuda zbog izostanka s obzirom da je sud trebao ocijeniti opravdanost zahtjeva tužitelja.” – Visoki trgovački sud RH, PŽ-1120/94, 12.4.1994.

došlo zbog protupravnog ponašanja tuženika koji je neovlašteno rabio tvrtku tužitelja.⁶⁹

2.2. Zaštita tvrtke prigodom upisa u sudski registar

U Republici Hrvatskoj glede materije sudskog registra na snazi su sljedeći propisi:

- Zakon o sudskom registru (“Narodne novine”, br. 1/95., 57/96., 1/98., 30/99., 45/99., 54/05., 40/07., 91/10., 90/11., 148/13., 93/14., 110/15., 40/19. i 34/22.; u daljnjem tekstu: ZSR) te
- Pravilnik o načinu upisa u sudski registar (“Narodne novine”, br.121/19.; u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Sudski registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je zakonom propisan upis u taj registar.⁷⁰ Ovaj registar ima javnu i kontrolnu funkciju.⁷¹ Javna funkcija sudskog registra očituje se u tome što se postojanjem i vođenjem takvog registra omogućuje svakoj zainteresiranoj osobi uvid i informaciju o stanju upisa u svezi s određenim pravnim subjektom, čime se dodatno osnažuje sigurnost u pravnom prometu. Ova funkcija se realizira prvenstveno propisivanjem obveznog upisa zakonom propisanih podataka u registar, što se ostvaruje podnošenjem prijave za upis u sudski registar. Kako podaci koji se prijavljuju ne moraju odgovarati stvarnom stanju, odnosno istini, sud ima kontrolnu funkciju, te je nadležan utvrditi da li je prijava istinita, što postiže ispitivanjem ispunjenja pretpostavki za traženi upis.

Registar vode i trajno čuvaju trgovački sudovi, tzv. registarski sudovi. U registarskim stvarima nadležan je registarski sud na čijem je području sjedište subjekta upisa.

Kako je registar je javan, svatko može bez dokazivanja pravnog interesa razgledati podatke upisane u glavnoj knjizi i javne podatke iz zbirke isprava, te zahtijevati da mu se izda izvadak ili ovjerena kopija, odnosno prijepis javnih podataka iz zbirke isprava.

69 Barbić, J., *op. cit.*, str. 299.

70 Vidi odredbu čl.2.st.1. Zakona o sudskom registru.

71 Barbić, J., *op. cit.*, str. 439.

Prije donošenja rješenja o upisu, registarski sud po službenoj dužnosti provjerava je li pod istom tvrtkom ili nazivom upisan ili uredno prijavljen za upis u registar neki drugi subject upisa. Tvrtka ili naziv subjekta upisa mora se jasno razlikovati od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa na području istog registarskog suda.

Kada utvrdi da se tvrtka ili naziv subjekta upisa jasno ne razlikuje od tvrtke ili naziva drugog subjekta upisa koji je već upisan u registar ili koji je uredno podnio prijavu za upis, a ne radi se o slučaju iz članka 30. stavka 2. Zakona o trgovačkim društvima, registarski sud će pozvati predlagatelja, da u određenom roku promijeni tvrtku ili naziv i podnese izmijenjenu prijavu s odgovarajućim ispravama. Registarski sud odbit će zahtjev za upis u registar, ako predlagatelj ne postupi po zaključku suda.

Prilikom podnošenja prijave za upis promjene predmeta poslovanja – djelatnosti koja je u dosadašnjoj tvrtki ili nazivu, subject upisa treba istodobno podnijeti i prijavu za upis promjene tvrtke ili naziva. Prijevod tvrtke ili naziva, odnosno strane riječi u tvrtki ili nazivu moraju biti napisane latiničnim pismom na jednom od stranih jezika a mogu se koristiti i arapski brojevi.

Zakon o sudskom registru uveo je i mogućnost rezervacije imena ili naziva sukladno čl. 50. a. Rezervacija imena ili naziva pod kojim subject upisa namjerava poslovati i sudjelovati u pravnom prometu nakon upisa osnivanja, promjene sjedišta subjekta (preseljenja na područje drugog nadležnog registarskog suda), odnosno promjene imena ili naziva subjekta upisa, obavlja se na temelju prijave za rezervaciju. Prijavu za rezervaciju imena ili naziva subjekta upisa potpisuju i nadležnom registarskom sudu podnose osobe koje su po zakonu ovlaštene podnijeti prijavu za upis u sudski registar. Prijava za rezervaciju podnosi se na obrascu koji se ne mora javno ovjeriti. Oblik, sadržaj i način popunjavanja prijave propisuje minister nadležan za poslove pravosuđa u Pravilniku o načinu upisa u sudski registar. Prijava sadrži zahtjev za rezervaciju imena ili naziva subjekta upisa te podatke o predlagatelju. Ako prijava sadrži zahtjev za rezervaciju imena ili naziva upisanih subjekata, u prijavi se navode i podaci o MBS-u i OIB-u subjekta upisa. Uz prijavu se dostavlja dokaz o uplati sudske pristojbe propisane za izdavanje potvrda i pisanih obavijesti o podacima iz sudskog registra (Zakon o sudskim pristojbama, Tar. br. 28/2). Ako registarski sud nakon provjere imena ili naziva utvrdi da ime ili naziv

iz prijave nisu rezervirani, odnosno nisu upisani ili uredno prijavljeni za registraciju, te ako se ime ili naziv za koji se traži rezervacija jasno razlikuju od imena ili naziva drugih subjekta upisa na području istog registarskog suda, registarski sudac će naložiti da se rezervacija imena ili naziva provede u korist podnositelja prijave u Tt upisniku na rok od 30 dana uz naznaku »rezervirano«. Ako postupak upisa u registar nije pokrenut u roku od 30 dana, rezervirano ime ili naziv subjekta upisa briše se iz upisnika. Ako nisu ispunjeni uvjeti za rezervaciju imena ili naziva, registarski sud će o tome obavijestiti podnositelja prijave, najkasnije u roku tri dana od dana podnošenja prijave. O rezervaciji imena ili naziva registarski sud izdaje potvrdu u roku od tri dana od dana podnošenja prijave.

III. ZAKLJUČAK

Individualizacija trgovačkih društava nužna je u suvremenim uvjetima globalnog tržišnog poslovanja prvenstveno radi zaštite interesa samih trgovačkih društava, ali i zbog zaštite poslovnih partnera, konkurencije, potrošača i javnih interesa u cjelini kroz ostvarivanje sigurnosti i povjerenja u pravnom prometu. Uz žig i druge oznake razlikovanja, koji su dispozitivne oznake, trgovačko društvo obvezno mora imati svoju tvrtku koja predstavlja ne samo temeljni aspekt identifikacije toga trgovca, nego i preduvjet njegove registracije pa time i pravne osobnosti i sposobnosti. Kako je zaštita tvrtke trgovačkog društva izuzetno važna za sigurnost poslovanja i tržišta uopće, tvrtka trgovačkog društva uživa višestruku pravnu zaštitu. Posebice u tržišnim okolnostima globalizacije i internetskog poslovanja, koje gotovo ne poznaje klasične državne granice, nužno je uspostaviti pravne mehanizme zaštite znakova razlikovanja od neovlaštenog korištenja, bilo u vidu identičnog korištenja tuđe oznake odnosno oponašanja iste. Izloženi pregled modaliteta zaštite tvrtke koji su uređeni u hrvatskom pravu govore u prilog visoke razine harmonizacije ove zaštite s odgovarajućim poznatim rješenjima iz komparativnog prava, međutim, što se kontinuirano čini u novelama Zakona o trgovačkim društvima.

Literatura:

Knjige i članci:

1. AKŠAMOVIĆ, D., STUPAR, S., *Pojam, pravna priroda i neka otvorena pitanja faktičnih koncerna u domaćem i komparativnom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, vol. 39., br. 3., 2018.
2. BARBIĆ, J. (1999), *Pravo društava*, knjiga prva, Opći dio, Organizator, Zagreb,
3. BARBIĆ, J., *Novela Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, br. 6577., 2019.
4. BARBIĆ, J., *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, Istranice, br. 6725, 2022.
5. BARBIĆ, J., *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima*, Informator, Istranice, br. 6725, 2022.
6. BRAČUN, M., *Tvrtka društva*, FiP, vol. 5., br. 1., 2017.
7. ČIZMIĆ, J., BOBAN, M., ZLATOVIĆ, D. (2016), *Nove tehnologije, intelektualno vlasništvo i informacijska sigurnost*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split
8. ČIZMIĆ, J., ZLATOVIĆ, D. (2002), *Komentar Zakona o žigu*, Faber & Zgombić Plus, Zagreb,
9. ERAKOVIĆ, A. (2008), *Komentar Zakona o trgovačkim društvima sa sudskom praksom, napomenama, priložima i abecednim kazalom pojmova*, Organizator, Zagreb
10. GORENC, V. (1996), *Trgovačko pravo, Društva*, Školska knjiga, Zagreb,
11. GORENC, V., ČESIĆ, Z., BULJAN, V., BRKANIĆ, V. (2008), *Komentar Zakona o trgovačkim društvima*, 4. izmijenjena i dopunjena naklada, RRiF, Zagreb,
12. GUHL, T., KOLLER, A., DRUEY, J.N. (1995), *Das Schweizerische Obligationenrecht*, achteauflage, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zuerich
13. IVANJKO, Š., KOCBEK, M. (1996), *Pravo družb – statusno gospodarsko pravo*, drugo izdanje, ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana
14. JURIĆ, D. (2020), *Pravo društava*, prvo izdanje, Sveučilište u Rijeci i Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka,
15. MARKOVIĆ, N., *Sudski registar*, u: JOSIPOVIĆ, T. (op. red.) i

- dr. (2006), *Hrvatsko registarsko pravo – registri pravnih osoba, nekretnina, pokretnina i prava*, Narodne novine,
16. PETROVIĆ, S., CERONJA, P. (2013), *Osnove prava društava*, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb,
 17. SCHMIDT, K. (1994), *Handelsrecht*, 4. auflage, Carl Heymanns Verlag KG, Köln-Berlin-Bonn-München,
 18. STANIČIĆ, F., *Pretvara li Ustavni sud akte raspolaganja u upravne akte?*, Informativ, br. 6643, 2020.
 19. Visoki trgovački sud RH, PŽ-1797/07 od 9.5.2007.
 20. Visoki trgovački sud RH, PŽ-2600/05-3 od 3.5.2005.
 21. Visoki trgovački sud RH, PŽ-3349/93, 1.2.1994.
 22. Visoki trgovački sud RH, PŽ-7238/07, 11.11.2008.
 23. VUKELIĆ, M. (2016), *Trgovačko pravo i pravo društava*, VERN, Zagreb,
 24. ZLATOVIĆ, D. (2014), *Upravljanje trgovačkim društvima*, Libertin naklada, Rijeka,
 25. ZLATOVIĆ, D. (2015), *Nelojalna konkurencija – Zaštita prava intelektualnog vlasništva od nepoštenog trgovanja*, Libertin naklada, Rijeka,
 26. ZLATOVIĆ, D., GALIĆ, A., *Komparativni pregled kaznenopravne zaštite tvrtke u pravu Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine*, Glasnikprava, Pravni fakultet u Kragujevcu, god. X., br.1., 2019.
 27. ZLATOVIĆ, D., *Novi Zakon o izmjeni Zakona o trgovačkim društvima i zaštita tvrtke u hrvatskom pravu*, Hrvatska pravna revija, Ingbiro, Zagreb, br.11., 2013.
 28. ZLATOVIĆ, D., *Zaštita tvrtke u hrvatskom pravu – s posebnim osvrtom na kolizijska pravila za slučaj sukoba tvrtke i žiga*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 26, br.1, Rijeka, 2005.

Sudske odluke:

1. Visoki trgovački sud RH, PŽ-1120/94, 12.4.1994.
2. Visoki trgovački sud RH, PŽ-1900/94, 23.8.1994.
3. Vrhovni sud RH, br. Rev-121/95, od 12.2.1997.
4. Visoki trgovački sud RH, PŽ-1025/00, 5.9.2001.

5. Visoki trgovački sud RH, PŽ-5038/06, 23.1.2007.
6. Visoki trgovački sud RH, PŽ-3008/04, 20.2.2007.
7. Visoki trgovački sud RH, PŽ-8201/04, 6.5.2008.
8. Visoki trgovački sud RH, br. PŽ-5037/06, 27.5.2008.
9. Visoki trgovački sud RH, PŽ-6495/10, 24.11.2010.
10. Vrhovni sud RH, Revt 175/14-2, 16.7.2014.
11. Vrhovni sud RH, Revt 126/17-2, 26.4.2017.
12. Ustavni sud RH U-III-2042/2013 i U-III-2100/2014, obje od 19. svibnja 2020.

Zakoni i drugi propisi:

1. Pravilnik o načinu upisa u sudski registar (“Narodne novine”, br.121/19.)
2. Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11. – Zakon o rokovima ispunjenja novčaninih obveza, 78/15., 29/18., 126/21. i 114/22.)
3. Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“, br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19., 80/22. i 114/22.)
4. Zakon o područjima i sjedištima sudova (“Narodne novine”, br. 67/18. i 21/22.)
5. Zakon o sudskom registru („Narodne novine“, br. 1/95., 57/96., 1/98., 30/99., 45/99., 54/05., 40/07., 91/10., 90/11., 148/13., 93/14., 110/15., 40/19. i 34/22.)
6. Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 111/93., 34/99., 121/99. – vjerodostojno tumačenje, 52/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11. – pročišćeni tekst, 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., 34/22. i 114/22.)

PROTECTION OF A TRADING COMPANY IN CROATIAN COMPANY LAW IN THE LIGHT OF THE AMENDMENTS TO THE COMPANIES ACT AND THE LAW ON THE COURT REGISTER FROM 2022

Dragan Zlatović, PhD, Associate Professor
Polytechnic in Šibenik (Croatia)
e-mail: zlatovic@vus.hr

Abstract:

In this paper, the author analyzes the legal framework for the regulation of company protection as an important distinguishing feature of companies in Croatian company law, especially in the light of the first amendment to the Companies Act from 2022. With regard to the key principle of exclusivity in company protection, all modalities of unauthorized use are considered other companies, both according to the aforementioned law and according to special regulations. Thus, the modalities of protecting the company according to the regulations on companies and the court register were specially processed, with a note that a company can be protected in Croatian law also according to the regulations on unfair competition (unfair trading) and industrial property (protection of trade marks and other distinguishing marks). The paper specifically pointed out the novelties in the Croatian Companies Act regarding the inclusion of the names of international organizations and countries in the name of a company.

Keywords: firm, company, company law, industrial property, international organizations, states